

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Role zbrojního průmyslu v České republice a
multiplikovaný efekt na ekonomiku**

**The role of the Arms Industry and multiplying effect
on the economy**

Radim Smiček

Plzeň 2019

Zadání

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Role zbrojního průmyslu v České republice a multiplikovaný efekt na ekonomiku“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne

.....

podpis autora

Poděkování

Rád bych velice poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce, kterým byl pan doktor Čestmír Jarý za jeho cenné rady a odborné vedení. Bez jeho pomoci, zkušeností a trpělivosti by tato práce nevznikla.

Obsah

Úvod.....	7
1 Průmysl.....	9
1.1 Průmyslová výroba.....	9
1.2 Zbrojní průmysl.....	12
1.3 Marketing zbrojního průmyslu.....	15
1.3.1 Marketingový mix.....	15
2 Multiplikovaný efekt	18
2.1 Definování pojmu.....	18
2.2 Příklad	18
2.3 Multiplikovaný efekt ve zbrojním průmyslu.....	19
3 Průmysl v České republice	21
3.1 SWOT analýza současného českého průmyslu.....	21
4 Zbrojní průmysl v praxi.....	24
4.1 Situace v České republice	24
4.1.1 Historie zbrojního průmyslu	24
4.1.2 Období procesu transformace	29
4.2 Současný stav	32
4.3 Nové trendy.....	33
4.4 Institucionální zabezpečení zbrojní průmyslové politiky	34
4.4.1 Ministerstvo obrany	34
4.4.2 Ministerstvo průmyslu a obchodu.....	35
4.4.3 Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu	36
5 Export.....	37

5.1	Složení exportu.....	38
6	Regulace zbrojního průmyslu.....	40
7	Státní podniky zbrojního průmyslu	41
8	Soukromé podniky zbrojního průmyslu	44
8.1	Munice.....	44
8.2	Radary	44
8.3	Ruční zbraně.....	46
8.4	Letouny	48
8.5	Vozidla	49
8.6	Ostatní	50
9	Czechoslovak group	53
9.1	Multiplikovaný efekt CSG	55
10	Hodnocení zbrojního průmyslu v ČR.....	57
10.1	SWOT analýza zbrojního průmyslu.....	57
10.2	Hodnocení multiplikovaného efektu	60
	Závěr	61
	Seznam tabulek	63
	Seznam obrázků.....	64
	Seznam použitých zkratk	65
	Seznam použité literatury	66

Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o situaci zbrojního průmyslu v České republice a o jeho multiplikovaném efektu na ekonomiku. Toto téma bylo vybráno z mnoha dílčích důvodů. Jedním z důvodů je fakt, že český zbrojní průmysl je často opomíjen ze strany politiků jako odvětví, které nemá v současné době velký vliv na českou ekonomiku. Místo toho se politická a veřejná sféra soustředí na odvětví s vysokou zaměstnaností, jakým je například automobilový průmysl. Dalším důvodem je bohatá historie, kterou zbrojní průmysl na českém území disponuje. Již v době Rakouska-Uherska se na našem území stavěly továrny vyrábějící zbraně a techniku, která se začala rychle vyvážet do celé Evropy. Dalším důvodem pro výběr tématu je osvětlit problematiku komplikované změny ve fungování zbrojního průmyslu po roce 1989, kdy byla většina státních firem bez promyšlené strategie zprivatizována, což mělo zásadní vliv na situaci, ve které se tento průmysl nachází v současné době. Posledním hlavním důvodem pro výběr práce je, že ačkoliv o tom široká veřejnost mnohdy nemá tušení, české zbrojařské firmy se svojí úzce zaměřenou specifickou výrobou se díky nadstandardní kvalitě svých výrobků dostávají často mezi mezinárodní špičku ve svých oborech.

Cílem této práce je analyzovat přínos zbrojního průmyslu pro technickou úroveň celého českého průmyslu. Tato analýza je utvořena na základě popisu činností českých firem, které fungují na trhu se zbrojním materiálem v České republice. Dále je cílem této práce ukázat specifické vlastnosti zbrojního průmyslu, ukázat širokou škálu produktů, které do tohoto průmyslu patří a vysvětlit, jaký vliv na ekonomiku může mít v tomto průmyslu multiplikovaný efekt. Dílčím cílem této bakalářské práce je zhodnotit toto odvětví jako celek a určit pomocí SWOT analýzy jeho další budoucí vývoj.

Práce začíná zpracováním teoretické problematiky průmyslu a multiplikovaného efektu obecně. V této části práce poukazuje na dělení průmyslu, jeho specifika, marketing a poté se zaměřuje na shrnutí teoretických poznatků o multiplikovaném efektu. Po tomto teoretickém úvodu práce následuje druhá část věnovaná konkrétnímu shrnutí zbrojního průmyslu jako celku. Tato část začíná zpracováním historie zbrojního průmyslu u nás od dob Rakouska-Uherska, světových válek, komunistického režimu a končí událostmi sametové revoluce v roce 1989 a současným stavem. Po kapitole

pojednávající o historii následují současné trendy v tomto odvětví a přehled institucí spojených s řízením a kontrolou zbrojní výroby u nás. Konkrétně se tato kapitola zaměřuje na Ministerstvo obrany, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Asociaci obraného a bezpečnostního průmyslu České republiky.

Po analýze vlivu státních institucí a AOBP následují dvě samostatné kapitoly zabývající se exportem zbrojního materiálu a regulacemi, které často export ovlivňují. Tyto dvě kapitoly nastiňují, jakým způsobem se české výrobky vyvážejí do zahraničí a jaké regulace tento vývoz ovlivňují. Tato práce se po těchto dvou kapitolách zaměřuje na konkrétní podniky, které operují na zmíněném trhu. Tento seznam zbrojních podniků doplněný o krátký popis je rozdělený do dvou skupin: státem vlastněných firem a soukromých firem. Vzhledem k velkému počtu soukromých subjektů jsou tyto společnosti dále rozděleny podle druhu svých výrobků na munice, radary, ruční zbraně, letouny, vozidla a ostatní výrobky nespádající do předešlých kategorií. Po informacích o těchto společnostech se práce zaměřuje na holding Czechoslovak Group a pomocí analýzy provedené firmou Ernst & Young vysvětluje, jaký multiplikovaný efekt mají firmy tohoto holdingu na ekonomiku České republiky. Práci ukončuje hodnocení zbrojního průmyslu autorem, hodnocení vlivu multiplikovaného efektu a SWOT analýza utvořená na základě získaných poznatků, která si dává za cíl upozornit na nejdůležitější aspekty zbrojní výroby u nás.

1 Průmysl

1.1 Průmyslová výroba

Průmysl je významnou složkou národního i světového hospodářství. Produkty průmyslu používá člověk v každodenním životě, ve svém zaměstnání, v domácnosti i ve svém volném čase. Bez průmyslu a jeho produktů by nemohla moderní společnost existovat, a tak je přirozené, že se tento obor progresivně rozvíjí za pomoci nových technologií, a to v procesu zvaném industrializace. Průmysl patří do sekundárního sektoru národního hospodářství, který je nazýván sektor výroby a průmyslu. Někdy se tento sektor označuje také jako zpracovatelský, průmyslový sektor nebo sektor výrobní. I přes rostoucí postavení terciárního sektoru v nejrozvinutějších zemích světa je přesto i nadále sekundární sektor zcela klíčovým. Průmysl obecně se dělí podle různých způsobů na specifické druhy. Podle autora Kopačky se v České republice od roku 2008 používá klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, která je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady Evropy č. 1893/2006 a která průmysl dělí následovně (Kopačka, 2002, 243):

Základní dělení průmyslu:

- **těžební průmysl** (těžba nerostných surovin),
- **zpracovatelský průmysl**,
- **energetický průmysl** (výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu).

CZ NACE (z francouzského Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes) dělí průmysl na výše zmíněné druhy. Těžební průmysl získává suroviny a paliva z přírodních zdrojů a vytváří tak vstupy pro průmysl zpracovatelský, který s těmito surovinami dále pracuje a přeměňuje je na jednotlivé produkty. Energetický průmysl, který mnohá literatura také uvádí, se stará o výrobu a distribuci energií. Toto základní dělení průmyslu tedy rozděluje tento obor na dvě hlavní části podle toho, jestli suroviny získává nebo je zpracovává. Třetí kategorie řeší otázku energetiky, tedy obor, který získává a dále distribuuje energii.

Autorka Patočková zmiňuje druhý častý způsob klasifikace průmyslu, a to rozdělení čistě zpracovatelského průmyslu podle užití jeho výrobků (produktů), následovně (Patočková, 2008):

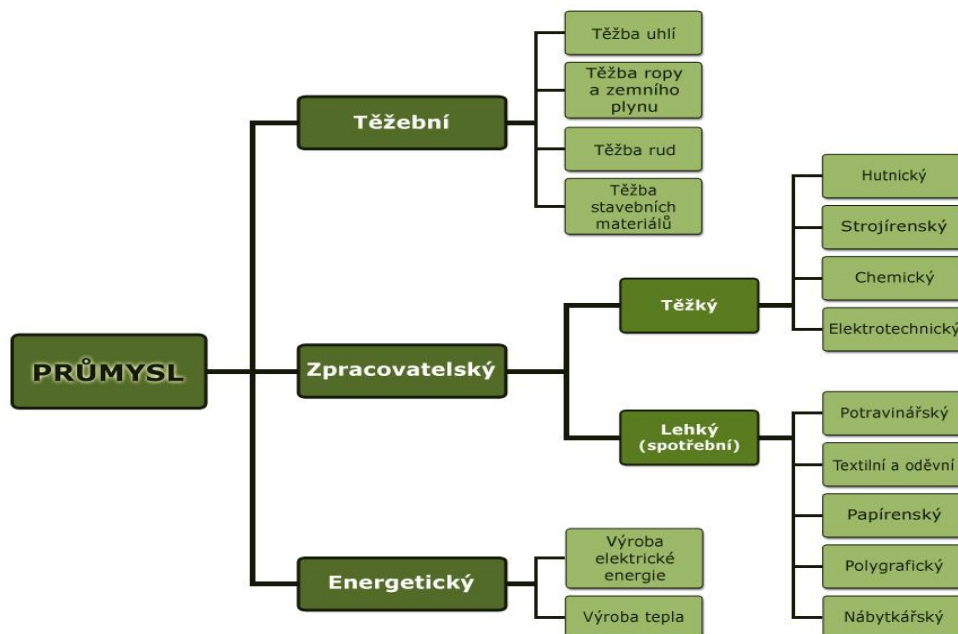
- **těžký** (strojírenský),
- **lehký** (spotřební).

Do těžkého průmyslu patří zejména ty obory, které vyrábí produkty pomocí komplexního strojírenství. Jeho výstupem je široká škála zařízení a jiné (výrobní) prostředky. Patří do něj například elektrotechnický průmysl, hutnický průmysl, chemický průmysl, průmysl stavebních hmot nebo průmysl těžební.

Lehký průmysl pak vyrábí převážně zboží určené ke spotřebě, proto se pro něj často uvádí označení spotřební průmysl. Patří do něj například potravinářský průmysl, oděvní průmysl, papírenský a sklářský průmysl nebo průmysl nábytkářský. Všechny tyto obory zpracovávají vstupy na složitější a komplexnější výstupy (Kopačka, 2002).

Následuje grafické znázornění dělení průmyslu:

Obrázek 1 - Grafické znázornění rozdělení průmyslu

Zdroj: vitejtenazemi.cz, 2019

Toto sjednocené rozdělování ekonomických činností pomáhá jednoduší práci zapojených vládních institucí se zařazením předmětů podnikání firem. Jakýkoliv předmět podnikání domácích subjektů tedy musí být zařazený v tomto rozdělení a být tak jasně identifikovatelný podle dané skupiny. Tato klasifikace dále pomáhá například Českému statistickému úřadu a Ministerstvu financí ČR při zpracování statistických dat o podnikatelských subjektech a jeho následné srovnávání s ostatními zeměmi EU či světa (Čerba 2007).

Podle tohoto autora je důležité uvědomit si několik různých aspektů, které mají vliv na průmysl a jeho fungování v národním hospodářství. Tyto aspekty dělí do 6 skupin podle oblasti jejich dopadu následovně:

- **ekonomický aspekt,**
 - hodnota HDP, hospodářská organizace dané ekonomiky, ekonomická vyspělost daného státu,
- **společenský aspekt,**
 - zaměstnanost v regionu,
 - míra industrializace či deindustrializace (přesun zaměstnanců do nebo z výrobního sektoru),
- **prostorový aspekt,**
 - urbanizace, koncentrační areály,
 - územní rozvoj, plánování,
- **environmentální aspekt,**
 - ochrana životní prostředí,
 - udržitelný rozvoj,
- **technický a technologický aspekt,**
 - technický pokrok,
 - inovace,
- **politicko-geografický aspekt,**
 - sféra ekonomické moci.

Průmysl obvykle produkuje až 70 % celkové materiální produkce a zaměstnává až 20 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. Je to však průměrný odhad a velmi záleží na vyspělosti dané země, jelikož trendy vyspělých zemí naznačují dlouhodobý odklon od

sekundárního sektoru směrem k terciárnímu průmyslu. Průmysl je ale podle tohoto autora stále jediný hlavní realizátor technického pokroku v odvětví materiální výroby. Průmysl se také pro potřeby porovnání s ostatními státy hodnotí, a to podle různých specifik (Čerba, 2007).

Základní kritéria pro hodnocení průmyslu berou v úvahu tři kvality:

- **velikost,**
 - počet pracovníků v oboru,
 - hodnota výrobních prostředků,
 - množství výroby,
 - podíl na HDP a koeficient industrializace,
- **struktura,**
 - podle zaměstnanosti,
 - podle objemu výroby,
- **koncentrace,**
 - velikost,
 - geografická koncentrace.

Praktická hospodářská politika se zejména orientuje na 4 základní cíle (magický čtyřúhelník). Tyto cíle se tak stávají obecným cílem v hospodářské politice státu:

- **vysoká zaměstnanost,**
- **stabilní nebo mírně rostoucí inflace,**
- **rovnováha v zahraničně-ekonomických vztazích,**
- **rostoucí úroveň reálného produktu.**

1.2 Zbrojní průmysl

Zbrojní průmysl nemá žádnou konkrétní kategorii, jelikož zastřešuje mnoho dalších odvětví. Patří však zcela určitě do odvětví zpracovatelského průmyslu. Zpracovatelský průmysl přeměňuje vstupy na výstupy a podílí se významně na tvorbě kapitálových statků. V tomto případě mění suroviny na produkty zbrojního průmyslu (zbraně, dopravní prostředky určené pro vojenské použití, přístroje pro vedení války apod.)

Zbrojní průmysl, často také obranný průmysl, je v literatuře chápán mnohdy odlišně, proto je na místě si z dostupné literatury formulovat souhrnnou definici. Čeští autoři Tůma, Janošec a Procházka definují zbrojní průmysl jako „Průmyslové odvětví zabývající se produkcí zbraní a dalších výrobků pro vojenské účely, které pro své specifické vlastnosti a omezení v použití podléhají zvláštním předpisům ve výrobě a nemají zpravidla charakter běžné komerční produkce“. Z této definice se dá tedy usoudit, že zbrojní průmysl disponuje výrobou a prodejem specifických výrobků, strojů a zařízení určených pro nakládání zejména vojenskými subjekty. Dále je nutné uvědomit si, že právě díky těmto specifickým vlastnostem klade výroba zbraní a jejich komponentů vysoké nároky na použité technologie, kvalitu a materiály určené do výroby. Do fungování zbrojního (obrného) průmyslu dále zasahují mnohá další odvětví. Do těchto odvětví patří například letecký sektor, komunikační nebo IT (Tůma, Janošec & Procházka, 2009).

Kolektiv českých autorů dále definuje obranný průmysl takto: „Obranný průmysl je tvořen výzkumnými, vývojovými, výrobními a opravárenskými kapacitami, jež jsou využitelné pro zabezpečení potřeb obrany a bezpečnosti země, a to z pohledů materiálního i znalostního. Vyznačuje se specifickou pozicí v rámci národního hospodářství, a to díky vysoké technologické náročnosti, přesnosti a kvalitě. Produkce tohoto odvětví je z velké části závislá na chování státu představujícího monopolního odběratele (Tůma, Janošec & Procházka, 2009).

Na tuto definici reaguje Khol a kol.: „Stát jakožto významný zákazník musí být schopen ve svém vlastním zájmu vytvářet pro zbrojní průmysl specifická politická, legislativní, ekonomická a technická opatření“ (Khol a kol. 2002: 167).

Dalším důležitým pojmem v tomto oboru je tzv. „obrná politika“, kterou autoři definují takto: „Organická součást politiky státu, která vytváří předpoklady a stanovuje cíle a priority v oblasti obrany státu před vnějším napadením. Má neresortní povahu, trvalou platnost, je závislá na definici chráněných hodnot a její realizace se týká všech občanů. Obranná politika je součástí komplexnější a významově nadřazenější bezpečnostní politiky“ (Tůma, Janošec & Procházka, 2009).

Obranná politika také přináší vzájemně provázané dimenze. Těmi jsou:

- **zbrojní průmysl,**
 - výrobci zbraní a výstroje,
 - výzkum, vývoj,
- **ozbrojené síly,**
 - uživatelé zbraní,
- **obchod se zbraněmi,**
 - podléhá silné regulaci a kontrole,
- **odzbrojení,**
 - snaha o likvidaci či omezení zbrojení obecně.

Součástí obranné politiky státu je pak také průmyslová základna obrany, kterou trojice definuje jako souhrn státních a soukromých kapacit pro výzkum, vývoj, výrobu a zkoušení výzbroje a techniky. Průmyslová základna obrany je významná z hlediska:

- **strategického,**
 - snížení závislosti na zahraničních dodávkách,
 - pohotovost zásobování v krizových situacích,
- **politického,**
 - zvýšení hodnověrnosti obrany,
 - silná pozice v mezinárodních uskupeních (NATO),
- **ekonomického,**
 - vytváření pracovních příležitostí.

Jiný autor definuje průmyslovou základnu obrany takto: „Široká průmyslová a technologická báze, jež je tvořena podniky různé velikosti, zaměřenými, fungujícími jako dodavatel vybavení (zboží a služby vojenského charakteru) pro ozbrojené síly, nutné pro zajištění bezpečnosti a nezávislosti státu. Jako její součást jsou považovány i specializované výzkumné ústavy či katedry vysokých škol a univerzit, které jsou zapojeny do výzkumu a vývoje technologií s perspektivou obranného využití (tyto instituce jsou označovány jako tzv. non-traditional suppliers“ (Kolín, 2012, 65).

Průmyslová základna obrany je důležitá z politického hlediska, zejména kvůli posílení pozice státu v koaličních mezinárodních uskupeních, jakými jsou třeba Severoatlantická

aliance, EU či jiné mezinárodní uskupení. Podle autora Krče se dá průmyslová základna obrany popsat šesti základními znaky:

- **domácí charakter,**
 - aspekt výroby v dané zemi,
- **modernost,**
 - nové technologie a postupy,
- **realizace nových výrobků v krátkých cyklech,**
 - schopnost pružně a rychle reagovat na poptávku,
- **vysoká kvalita,**
 - kvalitní výrobky a služby,
- **rychlost výroby zbraní z vybraných oblastí,**
- **ziskovost.**

(Krč, 1999: 35, 37)

Všechny tyto znaky popisují stav průmyslové základny obrany a také poskytují nástroj pro srovnání průmyslových základen s jinými státy. Komplexní a moderní průmyslová základna obrany by se měla soustředit na všechny tyto znaky pro kontinuální a stabilní vývoj.

1.3 Marketing zbrojního průmyslu

Zbrojní průmysl jakožto každé odvětví používá marketingové nástroje pro zlepšení své nabídky a také zvýšení poptávky po svých produktech u zákazníků. Oba tyto cíle jsou důležité pro správné fungování jakékoliv firmy a pro vytvoření zisku, který firma potřebuje pro své fungování.

1.3.1 Marketingový mix

Marketingový mix je nástroj, který zkoumá pozici produktu na trhu pomocí 4 parametrů, někdy známých jako 4P. Jedna z nejznámějších učebnic marketingu od Kotlera a Armstronga udává následující definici: „Marketingový mix je soubor taktických marketingových nástrojů – výrobové, cenové, distribuční a komunikační politiky, které firmě umožňují upravit nabídku podle přání zákazníků na cílovém trhu“ (Kotler & Armstrong, 2004, 105).

Výrobek (Product)

Výrobek je v obecném pojetí chápán jako nástroj pro uspokojení potřeb zákazníka. Ve zbrojním průmyslu může mít produkt mnoho podob. Od ručních zbraní pro vojenské nákladní letouny či radarové systémy. Obranný průmysl nabízí širokou škálu produktů pro širokou škálu zákazníků. Mezi tyto zákazníky mohou patřit přímo ozbrojené složky daných států či soukromé organizace, které například zajišťují zabezpečení či ochranu subjektů. V zaměření na produkt se společnosti mohou soustředit na určitá specifika, jako je kvalita, design, image, hodnota značky či záruka produktu. Otázka kvality je velmi zásadní pro produkty zbrojního průmyslu, neboť konkurence je silná a nátlak na vysokou kvalitu výroby je zcela zřejmý. Design také může hrát v tomto oboru roli, avšak více se uplatňuje funkčnost a spolehlivost. Otázka image dané značky je také řazena do méně významných aspektů. Záruka je však specifikum, které se v oboru uplatňuje ve velkém množství a je žádoucí, aby výrobci zbraní poskytovali vysoké záruky na svůj produkt.

Cena (Price)

Cena vyjadřuje hodnotu pro zákazníka a je ve zbrojním průmyslu ovlivněna mnoha faktory. Od celních omezení přes náklady spojené s moderními technologiemi a jiná úskalí. Ceny produktů mohou být ovlivněny také množstevními slevami a jinými akcemi stejně tak, jak je tomu u běžných výrobků. Jak tomu bývá i u mnoha dalších odvětví i ve zbrojním průmyslu je kladen velký důraz na kvalitu nabízených výrobků. Povaha těchto výrobků klade velký důraz na bezpečnost personálu, který s těmito výrobky zachází.

Propagace (Promotion)

Nástroj pro podporu prodeje výrobků je další důležitou složkou marketingového mixu obranného průmyslu. Propagace produktů zbrojního průmyslu probíhá v některých případech skrze veletržní akce zaměřené na obranný průmysl, na kterých se setkávají mnohé subjekty a obchodní podnikatelské delegace z celého světa za účelem navázání nových obchodních smluv. Další složkou propagace je samozřejmě styk s veřejností (tzv. public relations). Běžným nástrojem také bývá reklama.

Místo (Place)

Do kategorie Místo (anglicky Place) patří distribuční cesty výrobce, místo prodeje produktu, distribuční síť, doprava a zásobování produktu. Produkty zbrojního průmyslu mají svá specifika ve zmíněných kategoriích např. dodávky produktů zbrojního průmyslu se zpravidla zákazníkům nedodávají každý den po celý rok, ale mnohem pravděpodobněji v naplánovaných specifických dodávkách za specifických pravidel a různých bezpečnostních opatření. To samé platí pro tzv. „místo prodeje“. Uzavírané dohody na transakci zbrojního materiálu se zpravidla uzavírají s individuálními požadavky zákazníka na předání tohoto materiálu, a tak nadnárodní zbrojní korporace nepotřebují žádné pevné místo pro prodej svých výrobků.

V ohledu Místa nám však ve zbrojním průmyslu vyvstávají i další specifika, a to mimo jiné politické ovlivňování faktu, kam mohou české subjekty vůbec své výrobky vyvážet. Tato rozhodnutí vycházejí z různých mezinárodních dohod a spoluprací, např. s NATO či EU. Česká republika jakožto člen těchto organizací musí následovat koaliční státy ve společné bezpečnostní politice, což má za následek společnou strategii k různým státům či organizacím. Tento fakt pak ovlivňuje firmy českého zbrojního průmyslu v tom, komu vlastně mohou nabízet své produkty. Tento proces ovlivňování obranného průmyslu ze strany státu bude rozpracován v samostatné kapitole.

2 Multiplikovaný efekt

2.1 Definování pojmu

Autor Josef Vlček popisuje multiplikační (nebo multiplikovaný, násobný) efekt jako podstatu skutečnosti, že každý dodatečný výdaj je zároveň dodatečným příjmem, který vyvolá dodatečnou poptávku, jež je uspokojena zvýšením produkce. Často je multiplikovaný efekt využíván jako nástroj fiskální politiky ve snaze stimulovat růst pomocí zvýšení vládních výdajů. Výchozí vládní nákup ekonomického statku podle autora uvede do pohybu řetězec následných výdajů a příjmů. Další definice říká: „Multiplikační proces způsobený dodatečným přírůstkem vládních nákupů zvýší agregátní výdaje a povede ke změně produktu o více, než o kolik se zvýšil vládní nákup“ (Vlček, 2016).

Existují ale i jiné multiplikované efekty na ekonomiku. V roce 1931 definoval britský ekonom R. F. Kahn tzv. multiplikátor nezaměstnanosti. S jeho prací však velice nesouhlasil ekonom vycházející z klasické anglické ekonomické školy, a sice lord Keynes. Ten upravil stávající koncept, aby se dal masově použít ve fiskální politice, a v této podobě se používá dodnes. Podle druhů výdajů se rozlišuje ještě multiplikátor rozpočtový, zahraničního obchodu a vývozní (Hazlitt, 1959).

2.2 Příklad

Názorným příkladem tohoto efektu je například situace v dvousektorové ekonomice, kdy společnost získá dodatečný příjem například milion korun, z čehož 20 % z tohoto příjmu uspoří a 80 % dále investuje, např. nakoupí nový firemní vůz. Výrobce automobilů tedy získá dodatečnou objednávku na vůz za 800 000 Kč. Výrobce se zachová stejně. Ušetří 20 % z tohoto dodatečného příjmu a 80 % dále investuje do svého vybavení, investuje tedy 640 000 Kč. Tento efekt působí dál na další a další firmy. Sice ve stále menším měřítku, ale pořád je konečný příjem v ekonomice větší než původní investice jednoho milionu, jak je patrné z obrázku:

$$\Delta Y = 1\,000\,000 + 800\,000 + 640\,000 + 512\,000 + 409\,600 + \dots$$

$$\Delta Y = 1\,000\,000 (1 + 0,8 + 0,8^2 + 0,8^3 + 0,8^4 + \dots + 0,8^n)$$

$$\Delta Y = \Delta \bar{A} (1 + c + c^2 + c^3 + \dots + c^n)$$

$$\Delta Y = \Delta \bar{A} * \alpha$$

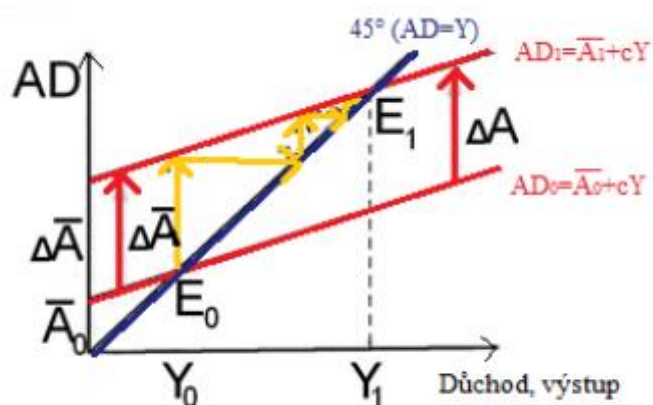
$$\alpha = \frac{1}{1-c}$$

kde:

- ΔY ... přírůstek příjmu
- c ... mezní sklon ke spotřebě
- $\Delta \bar{A}$... změna agregátních výdajů
- α ... jednoduchý multiplikátor

Následující obrázek názorně ukazuje, jaký proces se při multiplikaci odehrává.

Obrázek 2 – Graf procesu zvýšení agregátní poptávky

Zdroj: Přenáška předmětu KEM/EK2 Západočeská univerzita

Červená křivka ukazuje zvýšení výdajů, které vede ke zvýšení agregátní poptávky, která posune výsledný bod z E_0 na E_1 .

2.3 Multiplikovaný efekt ve zbrojním průmyslu

Zbrojní průmysl je již tradičně odvětví s extrémní přidanou hodnotou a obrovským multiplikačním efektem. Zbraně podle tohoto autora vždy přinášely v historii lidstva velké zisky a roztáčely kola dané ekonomiky. Podle něho „Studie prestižní firmy EY

zjistila, že každá koruna vložená do zbrojní zakázky vygeneruje v české ekonomice 2,80 Kč“ (Visingr, 2007).

Tento výnos ze zbrojního průmyslu však přichází až ve dlouhodobém horizontu a vzhledem ke krátkodobému a hlavně krátkozrakému rozhodování politiků je tento potenciál většinou málokdy využit. Za nevyužitím potenciálu zbrojního průmyslu podle Visingera také stojí fakt, že výdaje na obranu jsou podle většiny politických subjektů neúčelné a peníze mizí kdesi v nenávratnu. Zde ale přichází na řadu prostý ekonomický fakt, že každá zbrojní zakázka za miliardy přináší další miliardy velkému množství dodavatelů, subdodavatelů a v neposlední řadě zaměstnanců, kteří peníze například formou pojištění a daní přinesou zpět státu. Multiplikovaný efekt pak v tomto případě funguje i tak, že tato zakázka přinese nové technologie a postupy výroby, které se dají uplatnit i jinde v ekonomické sféře státu.

Zmíněný multiplikovaný efekt však platí jen a pouze v situaci, že onu zakázku získá domácí firma a nové technologie a zbraně jsou vyvíjeny v daném státu.

3 Průmysl v České republice

Průmysl hraje v České republice důležitou roli, a to zejména díky jeho bohaté historii na našem území. Mnohé skutečnosti jako je tahle, ale například i vhodná poloha České republiky v srdci Evropy či dobré diplomatické vztahy s mnohými velmocemi, dávají našemu státu možnost dále úspěšně rozvíjet průmysl. Podle některých dat průmysl v České republice zaměstnává téměř 38 % ekonomicky aktivních obyvatel (cia.gov, 2019).

3.1 SWOT analýza současného českého průmyslu

SWOT analýza neboli analýza silných stránek (strengths), slabých stránek (weaknesses), příležitostí (opportunities) a hrozeb (threats) je strategická analýza určená k definování jednotlivých skupin v podniku či průmyslu za účelem zlepšení podnikání. SWOT analýza celého českého průmyslu obecně napovídá, s čím se může potýkat i zbrojní průmysl.

SWOT analýza současného českého průmyslu s odkazem na Ministerstvo obchodu a průmyslu (Dvořáček, 2003):

- **silné stránky,**
 - tradice průmyslové výroby,
 - vhodná geografická poloha v centru Evropy,
 - nízké náklady na pracovní sílu,
 - kvalifikovaná pracovní síla.

Silné stránky průmyslu v České republice jsou patrné z bohaté historie výroby průmyslových produktů na našem území, která se datuje až do počátků Rakouska-Uherska. Již tehdy hrál v této skutečnosti roli fakt, kterým je naše vhodná pozice ve středu Evropy, ze které Čechy mohly profitovat již ve středověku. Další silnou stránkou je pak v porovnání s okolními státy nízká nákladnost pracovní síly v porovnání s její kvalifikovaností.

Následují slabé stránky:

- **slabé stránky,**

- problematická privatizace,
- převaha výroby s nízkou přidanou hodnotou,
- nevhodná struktura exportu,
- nedostatek investičních zdrojů,
- vysoká energetická náročnost výroby,
- nedostatek podnikatelské infrastruktury,
- podceňování marketingu.

Slabé stránky českého průmyslu jsou zapříčiněny převážně neuváženým a nenaplánovaným jednáním české vlády po roce 1989, kdy došlo k nepropracované privatizaci desítek firem. Je třeba uvážit, že při privatizaci se zbrojní společnosti dostaly do rukou soukromého vlastníka, který okamžitě změnil samou podstatu výroby a tím značně zpomalil růst celého odvětví u nás. Příklad lze najít například ve firmě Tatra Kopřivnice, která se dostala do rukou americké firmy Texas Corporation. Tato firma v krátké době zcela ukončila několik oblastí výroby a ponechala pouze produkci podvozků, na které byly později montovány agregáty mateřské firmy. Příklady, jako je tento, zapříčinily stav, který panuje dodnes.

České firmy často produkují pouze nízkou přidanou hodnotu ve výsledném produktu. Zbrojní průmysl dále trápí stejně jako i ostatní průmyslová odvětví nedostatek investičních zdrojů. V této problematice se však snad karta v následujících letech obrátí. Česká vláda si začíná uvědomovat potřebu znovu začít investovat do zbrojní produkce, a to jak z důvodu ekonomického, tak politického. Problematika exportu produktů zbrojního průmyslu je vysvětlena v pozdějších kapitolách.

Následují příležitosti a hrozby:

- **příležitosti,**
 - rozvoj techniky a technologií,
 - dosažení vysokého tempa rozvoje techniky a technologií,
 - zintenzivnění transferu technologií,
 - rozvoj managementu,
 - efektivní řízení výrobního procesu,

- zavádění certifikovaných systémů řízení včetně řízení jakosti výroby,
- **hrozby,**
 - nedostatek technické politiky,
 - pomalá výměna zastaralých technologií,
 - nedostatečná kvalita průmyslových inovací,
 - nedokonalé propojení výroby, výzkumu a vývoje,
 - nedostatečná mobilita pracovní síly, která způsobuje místní nedostatek kvalifikované pracovní síly,
 - nedostatky managementu
 - konzervativní přístup k inovacím,
 - nedostatečná práce s informacemi,
 - podceňování důležitosti operací s finančním kapitálem.

S těmito silnými a slabými stránkami, hrozbami a příležitostmi musí počítat české podniky při tvorbě svých strategií za účelem získání zisku. Nové příležitosti i hrozby se v průběhu velice často mění a narůstající konkurence nutí podniky tyto aspekty předvídat.

4 Zbrojní průmysl v praxi

Tato kapitola je zaměřena na konkrétní situaci zbrojního průmyslu současnosti i v minulosti, a to v globálním i domácím hledisku.

4.1 Situace v České republice

K porozumění a pochopení situace, ve které se v těchto letech nachází zbrojní průmysl České republiky, musíme nejprve porozumět jeho bohaté historii, která sahá více než 100 let do minulosti.

4.1.1 Historie zbrojního průmyslu

Zbrojní průmysl je v naší republice a obecně ve střední Evropě velmi silně zakořeněn, a to zejména kvůli bohaté historii válečných konfliktů, střetnutí a bojů. Několikrát v historii našeho státu se na našem území vyráběly vysoce kvalitní produkty zbrojního průmyslu, které se následně vyvážely do celého světa a tvořily dobré jméno českého zbrojařského průmyslu.

Rakousko-Uhersko

Počátky českého zbrojního průmyslu sahají do doby, kdy naše území spadalo pod správu Habsburků a české země byly součástí monarchie. Jednou z prvních firem působících na našem území byla firma Selier a Bellot, která vyráběla kvalitní střelivo (Karlický, Hýkel, 2006, 9). Tato firma začala svou výrobu v roce 1825 především perkusními zápalkami. Za pravým počátkem zbrojní výroby u nás však stojí firma Škoda v Plzni, která spustila ve svých továrnách a ocelárnách zbrojní výrobu na konci devatenáctého století. V té době byla tato firma naprostým nováčkem ve zbrojní výrobě s velmi malými zkušenostmi. Ve zbrojní výrobě však začínal nový trend ohledně používaných materiálů, a to přechod z bronzu na ocel. Tento přerod tak způsobil, že firma Škoda okamžitě započala svoji výrobu rovnou za použití oceli, která byla pro tehdejší produkci levnější a stejně účinná ve výrobě artilerie (Šáda, 1966, 21). Díky této konkurenční výhodě se firma rychle stala jedním z nejvýznamnějších výrobců válečných výrobků pro celé Rakousko-Uhersko. Tehdejší společnost Škoda dodávala pro rakouskou monarchii především děla pro jeho námořní flotilu. Kromě dodávek pro monarchii se v následujících letech začala plzeňská děla vyvážet také do Francie, Ruska

ale také Belgie, Švýcarska nebo Uruguaye. Všechna tyto fakta svědčí o tom, že se Škoda opravdu stala prvním významným výrobcem a exportérem zbraní na našem území.

1. světová válka

Během první světové války (1914 – 1918) se produkty českého zbrojního průmyslu nacházely téměř na všech frontách a bojištích, a to v rukou obou zneprátelených stran, a to i přes skutečnost, že tehdejší největší zbrojařská firma Škoda vyráběla hlavně děla pro rakousko-uherské námořnictvo, které se na bojích nepodílelo natolik, jak bylo očekáváno (Šáda, 1966, 27). Došlo tak k tomu, že si český zbrojní průmysl víceméně zachoval své kvality a byl poměrně dobře připraven na poválečné období.

Meziváleční období

Po rozpadu Rakouska-Uherska v roce 1918 se Československá republika ocitla na prahu skvělé příležitosti v otázce průmyslu. Licence na výrobu námořních děl byla sice prodána Francii, což významně ovlivnilo tehdejší produkci plzeňské Škody, přesto se na našem území rozkládala naprostá většina průmyslové základny rakouskouherské monarchie včetně zmíněné Škodovy továrny v Plzni. Již v té době se proto mnoho firem chopilo příležitosti a znovu nastartovali zbrojní výrobu v Čechách.

Po 1. světové válce přišlo asi nejúspěšnější období českých zbrojovek. Kvůli poválečným mírovým dohodám ubyla konkurence na trhu se zbraněmi. Stát začal ve velkém podporovat výrobu na území Československa a podařilo se utvořit obchodní smlouvy a dohody s velkým počtem nových zemí, kam se začalo vyvážet (Šáda, 1966, 87). Škodovka v Plzni se začala zaměřovat i na výrobu automobilů, letadel a lokomotiv. Pokračovala však i ve výrobě lehkých i těžkých děl, stejně tak jako prostředků protiletadlové obrany a minometů. Všechny tyto produkty firma exportovala do stále přibývajících nových partnerských zemí, ke kterým patřilo Španělsko, Argentina, ale i Sovětský svaz.

Vznikaly i nové firmy zabývající se zbrojní výrobou, a to i v oblastech výroby, kde zatím Československo nepůsobil, což mělo za následek další zlepšení postavení československého průmyslu ve světě. Začalo také ve velkém vyzbrojování československé armády výhradně domácími moderními produkty, což mělo za

následek, že československá armáda byla před rokem 1939 jednou z nejlépe vyzbrojených armád na světě. Velkou roli v tomto faktu také hrálo Ministerstvo národní obrany ČSR, které se stalo důležitým odběratelem zbraní. Všechny tyto skutečnosti spolu s prodejem velkého množství licencí na československé zbraně do zahraničí znamenal, že se ČSR stala jedním z největších vývozců zbraní na světě.

Důležitým prvkem úspěchu českého zbrojního průmyslu bylo, že se československé firmy v čele se Škodou v Plzni rozhodly investovat do nových rozvíjejících se odvětví. Mezi tato odvětví patřila například výroba obrněných vozidel, která se u nás začala rozvíjet na počátku 20. let 20. století. Inspiraci dostala Škodovka z italských obrněných vozidel, která se k nám začala v té době dovážet a dala vzniknout obrněnému automobilu PA-II (Šáda, 1966, 97).

Dalším důležitým nově vznikajícím odvětvím byla výroba těžce obrněného víceúčelového bojového stroje – tanku. Požadavek na výrobu tanků předložilo Ministerstvo národní obrany ČSR, které chtělo s československými tanky konkurovat nejmodernějším světovým armádám. Výzkumu a vývoje moderních tanků se chopily dvě společnosti: Škoda a ČKD. Během procesu vývoje se obě společnosti dostaly do nepřímého konkurenčního boje. Škoda vybojovala zakázky pro československou armádu, oproti tomu ČKD získala hlavní postavení v tehdejší exportu tanků do světa, což mělo za následek vývoz tanků ČKD například také na Blízký východ nebo do Jižní Ameriky.

2. světová válka

Po obsazení Československa nacisté získali mnohé válečné prostředky a továrny, které se na našem území nacházely. To jim poskytlo tehdy nemalou výhodu oproti spojencům. V průběhu šesti let druhé světové války směřovala veškerá produkce českých zbrojovek do rukou nacistů (czub.cz, 2019). Výhodou na tomto uspořádání bylo, že nacisté se v určité míře přičinili o to, že zbrojní průmysl v Československu prosperoval, modernizoval se a konstantně zvyšoval a zlepšoval svoji produkci. Ohledně výroby se nacisté u nás zaměřovali především na výrobu produktů leteckého průmyslu: letadel a letecké techniky.

Centrálně řízené hospodářství

Tři roky po ukončení druhé světové války přišla v Československu v únoru 1948 k moci komunistická strana, která si zajistila svou neochvějnou pozici změnou ústavy. Začaly změny vedoucí k orientaci směrem k Sovětskému svazu, a to v otázce řízení národního hospodářství i například zbrojní politiky. Touto změnou Československo ztratilo veškeré obchodní vztahy na těžko dobytých trzích celého světa. Místo vyvážení do těchto zemí se Československo pod vedením soustředilo pouze na zbrojní trhy východních zemí. Jednou z mnohých změn také byla například nová situace ve vedení zbrojovek, kdy rozhodování o produkci a zakázkách přešlo ze samotných majitelů a průmyslníků na státní správu. Stát začal rozhodovat o veškerých procesech spojených se zbrojní výrobou a tyto procesy zcela podvoloval politickým idejím.

Důležitým faktorem v tomto politicko-zbrojním uspořádání bylo rostoucí napětí mezi západem a východem, které vyústilo v tzv. studenou válku. Tato válka fakticky neznamenala otevřený konflikt, avšak znamenala rostoucí vyzbrojování obou stran tedy, USA a SSSR. Komunistická vláda se snažila vyvolat dojem konstantní hrozby vypuknutí válečného konfliktu a tomu přizpůsobovala i úsilí vynaložené ve zbrojní výrobě, stejně tak jako své připravenosti v případě vypuknutí otevřeného válečného konfliktu.

Na konci čtyřicátých let a v polovině let padesátých vznikly dvě organizace, které měly nepřímý vliv na zbrojní výrobu v Československu, stejně tak jako v celém východním bloku. Byla to organizace NATO (1949) a smlouva o vzájemné pomoci, tzv. Varšavská smlouva (1955). Tyto dvě protichůdné strany předznamenaly znovu obnovení zbrojní výroby, která byla krátce po skončení druhé světové války zpomalena. Jako jedno z prvních rozhodnutí po znovuobnovení výroby československých zbrojovek komunisté rozhodli o pokračování přesunu zbrojní výroby na Slovensko, zejména kvůli rozdílu v úrovni industrializace, který panoval mezi slovenskou a českou částí Československa. Přesunula se tam například výroba tanků, která byla tímto ukončena v továrnách ČKD. Stejný osud potkala produkce dělostřelecké techniky ve Škodě Plzeň. Jedním z důvodů přesunu výroby z Plzně pak byla hrozba útoku na tyto továrny, kvůli postavení Plzně

blízko západním hranicím. Stejně tak jako za vlády nacistů i vláda komunistů měla na zbrojařský průmysl jistý pozitivní vliv. Na českém území například zůstala rozsáhlá a moderní produkce střelných zbraní, střeliva nebo letadel. Nově se k těmto odvětvím zařadila i poměrně nová odvětví radiolokačních zařízení, která měla ještě sehrát v globálním zbrojení svoji roli.

Následuje seznam hlavních výrobků československé zbrojní produkce na konci 80. let:

- automobily těžké terénní, nákladní, vyprošťovací, účelové, tahače,
- bojová vozidla pěchoty, vč. účelových verzí (průzkumné, sanitní),
- granáty ruční, slzné a dýmové,
- houfnice kanonové samohybné,
- komplexy radiolokačního průzkumu,
- letouny proudové cvičné,
- masky ochranné,
- minomety samohybné a tažené,
- miny do minometů, protipěchotní a protitankové,
- mosty ženijní,
- motory letecké,
- munice do ručních zbraní, středorážová a velkorážová,
- pistole,
- pumy letecké,
- radiostanice a směrové stanice,
- raketomety samohybné,
- řízené střely protitankové,
- samopaly,
- tanky bojové, velitelské a vyprošťovací.

(Krč, 2000, 93)

Úspěšná produkce všech těchto položek znamenala, že Československo získalo například v roce 1987 na příjmech ze zbrojní výroby přes 29 mld. Kčs, což tehdy představovalo přibližně 3 % HDP. Zakázky do SSSR představovaly přes 70 % těchto příjmů (Procházka, Ivánek & Krč, 2003, 43).

4.1.2 Období procesu transformace

Koncem státem řízeného hospodářství a začátkem nové kapitoly dějin zbrojního průmyslu se stal rok 1989. Konec studené války a rozpad SSSR znamenal přebytek zbrojního materiálu na území Československa. Nové demokratické smýšlení vlády znamenalo budoucí problém s využitím těchto zbraní, materiálu a továren. Zbrojní průmysl se stal jedním z velice diskutovaných ekonomicko-politických témat zejména po rozdělení Československa v roce 1992. Subjekty zbrojního průmyslu totiž převažovaly na území slovenského státu v poměru 2 ku 1 (Žídek, 2006). Tehdy bylo ve zbrojním průmyslu zaměstnáno přes 73 tisíc pracovníků přímo a 60 až 80 tisíc nepřímo, a to ve více než 100 podnicích (Vráblík, Kocevová 1992). V následujících letech po sametové revoluci došlo k významnému snížení zbrojní produkce, což je vyobrazeno v následující tabulce.

Tabulka 1 - Zbrojní výroba ČR v mld. Kč

ROK	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Výroba	11,6	12,8	10,5	7,5	4,6	2,5	4,6	4,4	2,24

Zdroj: MO, Vojenské listy (2000).

Snížení zbrojní produkce způsobila zejména změna v politickém uspořádání a přechod z totality k demokracii, kde již zbrojení nemělo mít tak důležitou pozici jako dříve. Nová demokratická Česká a Slovenská Federativní Republika i ostatní východní země se již nemusely obávat bezprostředního útoku ze západních zemí, a tak postupně začalo panovat utlumení zbrojní výroby. V naší zemi zavládla recese, která snižovala produkci všech průmyslových odvětví obecně, natož odvětví zbrojního, které přišlo o svého největšího odběratele. Všechny tyto podněty se subjekty zbrojního průmyslu snažily vyřešit tzv. konverzí výroby.

Konverze výroby

Konverze výroby je změna, která postihla všechny větší a průmyslově rozvinuté státy po rozpadu Varšavské smlouvy. Zjednodušeně se jedná o přechod z vojenské výroby na výrobu civilní. V praxi to tedy znamená, že průmyslové závody přestanou vyrábět vojenské prostředky a produkty zbrojního průmyslu a začnou vyrábět produkty určené

k civilnímu použití (Čechák, 1993, 1). Následují konkrétní úkoly zbrojního průmyslu, které s sebou transformace po roce 1989 přinesla:

- **přechod na civilní výrobu,**
 - prvním úkolem transformace je samotný přechod z vojenských produktů na produkty civilního využití,
- **přechod na novou strukturu zbrojní výroby,**
 - zbrojní výroba musí projít komplexní restrukturalizací kvůli komplikované a rychlé změně výroby,
- **přeorientování se z východu na západ a třetí svět**
 - v případě ČR bylo jedním z úkolů transformace přeorientovat odbyt výrobků směrem k novým západním partnerům,
- **privatizace průmyslu**
 - posledním úkolem privatizace bylo, předat velké množství zbrojní výroby do rukou soukromých subjektů.

Splnění těchto úkolů mělo pochopitelně vliv na širokou škálu oblastí ekonomického života dané země. Pro úspěšnou konverzi výroby bylo však třeba splnit následující podmínky:

Tabulka 2 - Podmínky konverze výroby

Důležitost (pořadí)	Podmínka
1.	Nutnost dlouhodobé přípravy a promyšlenosti
2.	Postupná a plynulá realizace
3.	Strukturální změny v ekonomice země
4.	Technologická shodnost vojenské a civilní produkce
5.	Diverzifikace produkce v jednotlivých podnicích
6.	Kompenzace vojenské poptávky

Zdroj: Čechák, O., a kolektiv, Zbrojní výroba, konverze, obranyschopnost (1993), str. 15 – 17,

Konverze vojenské výroby na civilní na našem území po roce 1989 však neproběhla přesně podle těchto pravidel. Politická změna, která v tomto období proběhla, totiž tuto konverzi výrazně urychlila, a to bez řádného, naplánovaného postupu a dlouhodobějšího hlediska. Česká politická scéna ukázala krátkozrakost ve svém rozhodování a konverzi nenaplánovala na několik let dopředu, jako tomu bylo například ve Švédsku, kdy vláda postupně rozplánovala změnu výroby na civilní a snížení výdajů na obranu do horizontu 25 let. Politická rozhodnutí učiněná československou vládou ovlivnila zbrojní výrobu natolik, že tyto dopady můžeme pozorovat ještě dnes. Tato situace bude zřejmě pokračovat i v následujících mnoha letech.

Československá vláda tehdy naplánovala konverzi do horizontu 4 až 5 let a rozhodla, že vojenská výroba bude snížena na přibližně 10 % až 15 % oproti vrcholnému roku 1987, což představovalo přibližně 25 % ročně. Snížení produkce o takovou část bylo nemyslitelné, vezmeme-li v úvahu recesi, která nastala právě v tomto období změny na tržní hospodářství. Po rozpadu Varšavské smlouvy se kvůli tomu výrazně snížila poptávka a již konverzovaná produkce nenašla uplatnění. Problémem byla i rychlost, se kterou změna přišla. Zainteresované orgány neměly potřebný čas konverzi strategicky naplánovat a důsledek svého jednání odhadnout (Čechák a kol., 1993, 54).

Privatizace výroby

Důležitým faktorem při vývoji zbrojního průmyslu České republiky tak, jak ho známe dnes, byla kromě konverze také vlna privatizace v tomto sektoru. Při poměrně rychlé změně na tržní hospodářství chyběla jakákoliv koncepce vývoje zbrojního průmyslu a role státu v něm. Objevila se nevole zvolených orgánů ponechat zbrojní výrobu v rukou státu a objevily se názory, že v rukou soukromého sektoru se této výrobě bude dařit za jakýchkoliv okolností dobře (Procházka, Ivánek & Krč, 2003, 49). Valná většina podniků proto prošla privatizací, která probíhala v několika fázích. Podniky se však na tuto změnu neměly šanci připravit, jelikož stát před privatizací v naprosté většině obstarával odbyt zboží těchto subjektů. Společnosti nebyly připraveny na konkurenci, která panovala na trhu se zbrojním materiálem. Změna ve vnímání zbrojního průmyslu přišla až v roce 1995. V tomto roce se Česká republika začala ucházet o členství v NATO a vyšlo najevo, že nedostatečná úroveň zbrojního průmyslu je jedním z negativních aspektů pro nové členské státy. V tomto období tak vznikla

například organizace AOBP, která je dále v této práci popsána (Procházka, Ivánek & Krč, 2003, 54). Česká vláda si také uvědomila nutnost přehodnotit stanoviska a pokusit se zbrojní výrobu opět nastartovat.

4.2 Současný stav

Zbrojní průmysl po událostech sametové revoluce prošel dlouhým obdobím stagnaci. Z několika různých důvodů došlo k výrazným omezením výroby i zakázek samotných. V několika posledních letech se tato situace začala postupně měnit. Zbrojní průmysl začíná díky globalizované ekonomice a politické situaci znovu nacházet nová odbytiště svých výrobků. Produkce se ale stále musí potýkat s výsledky privatizace, kterými jsou úbytek odborné pracovní síly nebo status našeho státu jako pouhého članku ve výrobě, nikoliv místo kompletní kompletace produktů (Procházka, Ivánek & Krč, 2003, 134). Tato situace byla nastolena po privatizaci, kdy podniky byly předány do rukou koncernů a korporací se sídlem v okolních státech. Přes všechny tyto negativní vlivy se zbrojní výroba opět začíná rozjíždět, a to hlavně díky specializovaným menším podnikům, které mohou disponovat úzce specializovanými produkty a personálem. Nelze však zapomenout ani na velké české firmy, kterým se pomalu začíná dařit na trhu se zbraněmi či dopravními prostředky. Příkladem je Česká zbrojovka nebo výrobce letadel Aero Vodochody.

Důležitý vliv na produkci získala také nově pojatá obranná politika státu, která je tvořena společně s mezinárodními organizacemi, jako je Evropská unie či výše zmíněné NATO. Mezinárodní spolupráce a mezinárodní smlouvy hrají dnes ve zbrojním průmyslu velkou roli. Příkladem může být například smlouva se švédskou firmou Gripen International, která výměnou za nákup či pronájem svých produktů (např. víceúčelových stíhaček JAS-39 Gripen) nabídla investice do českého leteckého průmyslu a přidružených odvětví, a to do výše 25,5 mld. Kč (army.cz, 2019).

Česká republika však plně nevyužívá potenciál domácích firem pohybujících se na trhu se zbrojním materiálem. České aktivní firmy se prosazují ve světě pouze díky své úzké specializaci na konkrétní produkty a odvětví. Přestože celý český zbrojní průmysl již několik let soustavně roste, nemohou tyto firmy rozšiřovat svoji působnost a zároveň potenciál tak, jak by mohly.

Autor Liška shrnuje důležitost zbrojního průmyslu pro danou zemi: „Zbrojní výroba a její úroveň je obrazem průmyslového potenciálu a technické vyspělosti každé země. Od zpracování surovin až po konečný produkt vyžaduje vysokou míru invence a lidských dovedností, přenášených z jedné generace na druhou. Ne všechny země na světě a dokonce i v Evropě jsou schopny produkovat kvalitní zbraně. Česká republika má v tomto směru bohatou tradici“ (Liška, 2009).

4.3 Nové trendy

Ve zbrojním průmyslu stejně jako v ostatních odvětvích se objevují nové trendy, které určují budoucí směřování celého odvětví jako celku. Následují 6 hlavních:

- **konverze,**
 - převod zbrojní výroby k civilnímu použití a naopak (Khol a kol. 2002),
- **integrace (konsolidace),**
 - vznik průmyslových fúzí a nadnárodních korporací sdružujících velké množství menších výrobců za účelem sdružování kapitálu, optimalizace a ovládnutí trhu (Khol a kol. 2002),
- **internacionalizace (globalizace),**
 - formování mezinárodní spolupráce jednotlivých společností,
 - vznik nadnárodních korporací (Visingr, 2006),
- **monopolizace,**
 - vznik monopolistické konkurence na straně nabídky,
- **diverzifikace,**
 - snaha o postupné snižování závislosti na jednom dodavateli či zdroji,
- **privatizace,**
 - komplexní přechod ze státního vlastnictví k soukromému – zejména spojována s přechodem z totalitního režimu na liberálně-demokratický (Kiss, 2014, 20).

Všechny tyto trendy musí společnosti operující na trhu se zbraněmi respektovat a brát je v úvahu při tvorbě strategií na budoucí roky.

4.4 Institucionální zabezpečení zbrojní průmyslové politiky

Zbrojní průmysl je jakožto výrobní odvětví státu zaštitěn různými státními aparáty a subjekty, které mají za úkol tento průmysl regulovat, kontrolovat či podporovat. Následující kapitola pojednává o třech institucích úzce spojených s obranným průmyslem.

4.4.1 Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany České republiky je ústředním orgánem státní správy ve věci obrany státu. Ministerstvo obrany ČR vzniklo v roce 1992 zákonem č. 548/1992 Sb. Ten nahradil zákon č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. Ministerstvo obrany je nejdůležitějším orgánem v oblasti (močr.army.cz, 2019):

- **zabezpečování obrany České republiky,**
 - podílí se na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu,
 - připravuje koncepci operační přípravy státního území,
 - navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě České republiky, Radě obrany České republiky a prezidentu České republiky,
 - koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně,
- **vedení Armády České republiky,**
 - řídí Vojenské zpravodajství,
 - zabezpečuje nedotknutelnost vzdušného prostoru České republiky,
 - organizuje a provádí opatření k mobilizaci Armády České republiky, k vedení evidence občanů podléhajících branné povinnosti a k vedení evidence věcných prostředků, které budou za branné pohotovosti poskytnuty pro potřeby Armády České republiky
 - povolává občany České republiky k plnění branné povinnosti,
 - organizuje součinnost s armádami jiných států v rámci evropských bezpečnostních struktur,
 - vykonává státní dozor nad radiační ochranou ve vojenských objektech

- **správu vojenských újezdů,**
 - působí jako ústřední vodoprávní úřad na území vojenských újezdů.

Kromě obecných funkcí Ministerstvo mimo jiné řídí a kontroluje fungování čtyř státních firem zbrojního průmyslu: LOM Praha, Vojenský technický ústav, Vojenský výzkumný ústav a firmu VOP CZ (močr.army.cz, 2019).

4.4.2 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky je hlavním a nejaktivnějším orgánem státní správy činným v prosazování průmyslové politiky, průmyslu jako takového, obchodu a ekonomických vztahů se zahraničními státy. Číní tak v souladu s obecným směřováním dané vlády a Evropské unie. Kompetenční zákon pro MPO ČR určuje oblasti fungování následovně (mpo.cz, 2019):

- koordinace zahraniční obchodní politiky,
- pomáhá realizovat obchodní spolupráci s mezinárodními vládními či nevládními organizacemi,
- zabezpečuje tuto mezinárodní spolupráci,
- řídí a vykonává činnosti spojené s uplatňováním licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím.

Pod Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky spadají 4 instituce. První dvě z nich se pojí přímo se zbrojním průmyslem:

- **Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (ČÚZZS),**
 - tento úřad jako takový vznikl v roce 2000 a má za úkol vykonávat státní správu ve věci ověřování a zkoušení střelných zbraní, střeliva a ostatní pyrotechniky,
- **Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ),**
 - tento úřad vznikl v roce 1993 a zastupuje státní správu mimo jiné v oblasti zabezpečování, vydávání a řádné distribuce českých technických norem,
- **Český metrologický institut,**
- **Česká obchodní inspekce.**

Ministerstvo průmyslu a obchodu zároveň kontroluje a řídí společnost Explosia, jednu z pěti státních zbrojních společností.

4.4.3 Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu

Tato asociace zkráceně ASOBP ČR, je podle svých webových stránek sdružení zahrnující firmy zabývající se výzkumem, vývojem, výrobou, obchodem a marketingem s obrannou a bezpečnostní technikou, materiálem a službami. Momentálně zastřešuje zhruba 100 českých zbrojařských firem. Je to nevládní, nezávislá, nepolitická a nezisková organizace, která byla založena v roce 1997. Od té doby se stala důležitým partnerem vlády a ministerstev, se kterými má podepsáno mnoho dohod o spolupráci. Tato asociace pomáhá prosazovat podnikatelské a obchodní cíle svých členů, a to ve spolupráci s vládními složkami. Společnost dále funguje jako prostředník pro jednání zahraničních subjektů s domácími firmami obchodujícími na trhu se zbrojním materiálem a pomáhá tak zbrojnímu průmyslu v České republice. Funguje také aktivně přímo v ČR, kde pomáhá výrobcům uspořádat specializované veletrhy určené pro propagaci produktů zbrojního průmyslu. I v tomto ohledu úzce spolupracuje s vládou a státními subjekty (aobp.cz, 2019).

Oblasti činnosti:

- pomáhá domácím subjektům s prosazováním cílů,
- funguje jako prostředník pro zahraniční subjekty,
- podporuje export produktů domácích firem do ciziny,
- zajišťuje aktuální informace o tendrech, nabídkách, poptávkách a novinkách,
- koordinuje postup svých členů při prosazování společných zájmů,
- hájí zájmy členských firem v podnikatelském prostředí,
- organizuje vzdělávací a propagační aktivity a akce.

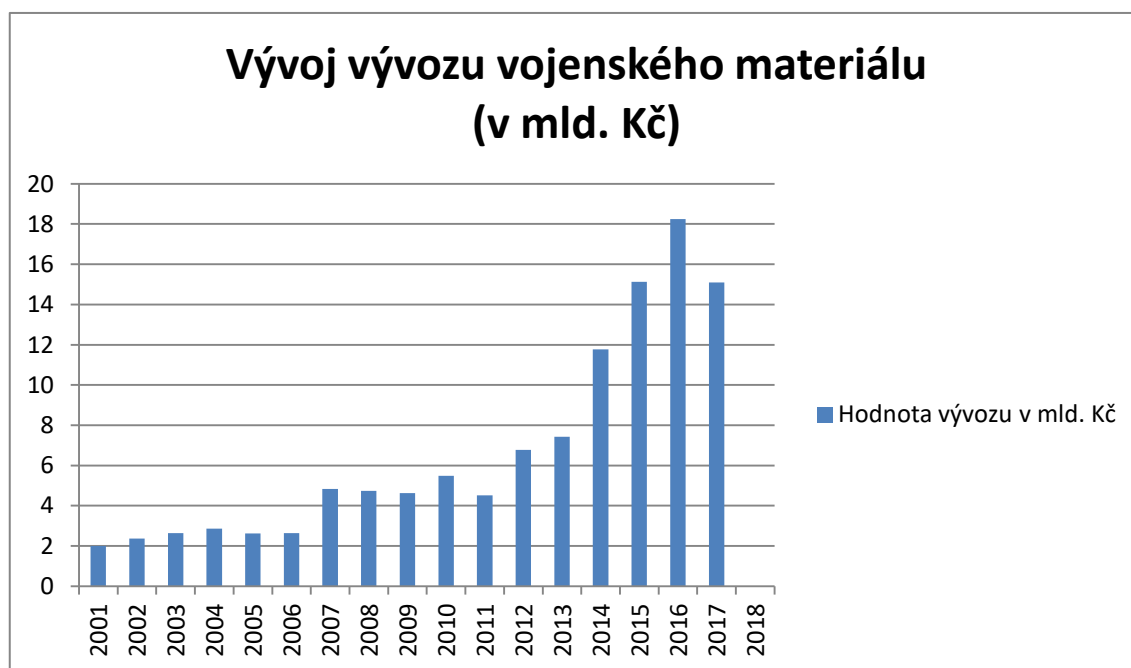
AOBP je také důležitým informačním zdrojem na trhu s vojenským materiálem. Je členem Evropské asociace leteckého a obranného průmyslu (ASD). Aktivně účinkuje v Evropské obranné agentuře (EDA). Je také důležitým partnerem v alianci NATO, kde se angažuje v rámci Poradní skupiny pro průmysl (NIAG). Asociace se pak také často prosazuje v otázce zjednodušení legislativních a ostatních překážek, které by bránily českým výrobcům ve vývozech (Doležal, 2019).

5 Export

Pro začátek si je třeba uvědomit, jak je na tom český export průmyslu současnosti obecně. Bývalý ministr průmyslu a obchodu Hüner shrnul exportní výkony ČR z posledních let takto: „V loňském roce (2017) se vyrobily a na zahraničních trzích uplatnily české výrobky a technologie v objemu 4,2 bilionu korun. Jedná se tak o nejlepší výsledek vývozu v historii ČR vůbec. Vyššího objemu jsme ještě nikdy předtím nedosáhli. V roce 2003, před vstupem do EU, činil export 1,3 bilionu Kč, náš vývoz za rok 2010 se rovnal 2,5 bilionům korun. Dnes jsme tedy na hodnotě 4,2 bilionu korun, která reprezentuje vývoj, kompetence a konkurenceschopnost českých firem, za což jim náleží složit hold“ (Hüner, 2019).

Export zbrojního průmyslu je na tom podle ČTK následovně:

Obrázek 3 - Vývoj vývozu vojenského materiálu (v mld. Kč)

Zdroj: ČTK, 2019

ČTK odhadovalo, že čísla z roku 2016 budou spíše stagnovat. Tato informace se ale nepotvrdila, když hodnota exportu v roce 2017 klesla na 15,1 miliardy Kč (ČTK, 2019). Tento propad je z části zapříčiněn podle ČTK faktem, že mnohé smlouvy se vyřizují

a uskutečňují po delší době. To by mohlo znamenat další nárůst exportu v roce 2018. „Koncem roku 2015 mělo povolení k exportu vojenského materiálu 226 právnických osob a dvě fyzické osoby. Export pro české zbrojařské firmy představuje devadesát procent jejich produkce. V jiných zemích Evropské unie a NATO je to deset až třicet procent celkového objemu výroby“ (ekonomika.idnes.cz, 2019).

Podle Výroční zprávy o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v České republice za rok 2015 bylo v tomto roce uděleno nejvíc transferních licencí z celkového počtu 1144 na vývoz z EU do Slovenské republiky, Polska, Francie. Ze zemí mimo EU to bylo do Izraele, USA, a Indie. (Výroční zpráva o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v České republice za rok 2015, 2015).

Podle dalšího autora se Česká republika umístila v žebříčku Stockholmského mezinárodního institutu výzkumu míru (SIPRI) na 21. místě největších vývozců zbraní. 1. USA, 2. Rusko, 3. Německo, 4. Francie, 5. Čína, 6. Izrael, 7. Velká Británie, 8. Itálie (Bureš, 2018).

5.1 Složení exportu

Česká republika v rekordním roce 2016 vyvezla do zahraničí zboží za více než 18 mld. Kč. Následuje procentuální přehled druhů výrobků a nejvýznamnější zakázky či výrobci v tomto roce (Tománek, 2017):

- **pozemní technika (31 % = 5,58 mld. Kč),**
 - velký podíl na této hodnotě má firma Tatra, která v roce 2016 vyvezla do zahraničí zhruba 700 svých vozidel,
- **letecká technika (29 % = 5,22 mld. Kč),**
 - zásluhu na tomto úspěchu má splněná zakázka 12 letadel L-159 pro Iráckou armádu, kterou uskutečnila firma Aero Vodochody,
- **munice, střelný prach (12 % = 2,16 mld. Kč),**
 - největší podíl na tomto údaji má produkce firmy Sellier & Bellot, která nejvíce svého zboží vyvezla do USA a do zemí Evropské unie,
- **elektronika (11 % = 1,98 mld. Kč),**

- největší podíl v kategorii elektronických zařízení mají radiostanice a interkomy firmy MESIT,
- **výrobní zařízení a polotovary (11 % = 1,98 mld. Kč),**
 - převážnou většinu z těchto necelých dvou miliard obstaral export podvozků firmy Tatra,
- **ruční zbraně (4 % = 0,72 mld. Kč),**
 - o necelou tři čtvrtě miliardu se postarala Česká zbrojovka, která dovezla své výrobky například do Kanady, USA nebo Thajska,
- **ostatní (2 % = 0,36 mld. Kč),**
 - do kategorie ostatní spadá například servis či náhradní díly. V tomto odvětví se v roce 2016 nejvíce činila firma Aero Vodochody.

Obrázek 4 - Země, kam Česká republika nejvíce vyváží zbrojní materiál

Země	Procentuální zastoupení	Nejčastější produkty
Irák	10 %	Letecká technika
Spojené arabské emiráty	8 %	Pozemní technika
Slovensko	6 %	Pozemní technika, střelivo
Spojené státy americké	6 %	Letecká technika, střelivo
Egypt	6 %	Výrobní zařízení, pozemní technika
Afghánistán	5 %	Letecká technika
Indie	4 %	Pozemní technika, výrobní zařízení
Brazílie	4 %	Pozemní technika, letecká technika
Německo	3 %	Střelivo, elektronika

Zdroj: Tománek, 2019

6 Regulace zbrojního průmyslu

Zbrojní průmysl má odlišné postavení od ostatních odvětví průmyslu. Z důvodu možného zneužití jeho produktů. Na toto odvětví působí různé subjekty formou regulací. Může se tak jednat ze strany státních orgánů i mezinárodních institucí. Všechny zainteresované kontrolní subjekty se snaží o co nejvíce transparentní jednání subjektů zbrojního průmyslu. Mezi tyto administrativní prvky patří především povolení, licence apod. (Sáňka, 2011).

V dnešní době je pro stát a pro mezinárodní instituce nejdůležitější především transparentnost. Transparentnost ve zbrojním průmyslu pomáhá především odhalit prodej zbrojního materiálu do zemí či takovým subjektům, které by mohly být považovány za nepřátelské či nebezpečné. V problematice licencí na prodej takového materiálu má v České republice patrně největší vliv Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, které je jako jediný subjekt oprávněno takové licence vydávat. Aktuálně tyto licence, které mají platnost 5 let, má k dispozici přibližně 170 firem v České republice. Je třeba dodat, že toto oprávnění nedává vlastníkovvi možnost provedení kompletního obchodu se zbrojním materiálem, nýbrž pouze k jeho formálnímu uzavření a dohodě. Pro zrealizování takové dohody musí subjekt požádat znovu, a to o speciální povolení k dovozu a vývozu, a to znovu u Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky.

Specifickou součástí zbrojního průmyslu je jeho politické omezování z důvodu politických rozhodnutí a mezinárodních dohod (např. EU, NATO). Společnost Amnesty International se snaží poukázat na důsledky, které má vyvážení zbraní do problematických a nestabilních zemí. Podle Amnesty International činí celkový objem vojenského materiálu, který směřoval z České republiky do Egypta, 668 milionů Kč (amnesty.cz, 2019). Portál dále informuje, že Česká republika vyvezla nebo stále vyváží vojenský materiál do 30 zemí, kde jsou porušována lidská práva. Amnesty International zveřejňuje na svých webových stránkách také informace o exportu do zemí s nedemokratickou vládou v roce 2016. Do těchto zemí spadají státy, kde se podle Amnesty International porušují lidská práva a zároveň zde chybí účinná kontrola pohybu zbraní. Prvních pět míst v tomto žebříčku zabírají státy: Irák, Spojené arabské emiráty, Egypt, Afghánistán a Alžírsko (amnesty.cz, 2019).

7 Státní podniky zbrojního průmyslu

Za komunistického režimu byly firmy zbrojního průmyslu ve stoprocentním vlastnictví státu. To se po roce 1989 změnilo a mnoho firem bylo zprivatizováno. Nyní Česká republika disponuje pouze 5 společnostmi, které jsou celé vlastněny státem. V roce 2016 byly všechny tyto společnosti ziskové, stabilně fungující a zaměstnávaly velký počet zaměstnanců. Podle Juráska těmito společnostmi jsou LOM Praha, Vojenský technický ústav, Vojenský výzkumný ústav, VOP CZ a Explosia (Jurásek, 2017). Čtyři z těchto firem spadají přímo pod Ministerstvo obrany (LOM Praha, VTÚ, VVÚ a VOP CZ). Pátá firma Explosia spadá pod Ministerstvo průmyslu a obchodu. Všechny tyto podniky spadají do kategorie velkých podniků, jelikož všechny zaměstnávají nad 250 zaměstnanců (Jurásek, 2017).

„Stát se v minulosti zbavil řady podniků a ponechal si pouze ty strategické, které plní specifické úkoly jménem státu,“ konstatuje náměstek ministra obrany Tomáš Kuchta, který má vojenské státní podniky na starosti (Světnička, 2017).

LOM Praha

LOM Praha je firmou působící v českém leteckém průmyslu již po desetiletí. Na rozdíl od své konkurence je to však státní podnik. V oboru letectví se jedná o špičku mezi opravárenskými závody. Zaměřuje se především na opravy vrtulníků řady Mi (Mi-2, Mi-8, Mi-24, ...), a to působících v zemích NATO či Evropské unii. Firma zaměstnává přibližně 800 zaměstnanců.

„Jsme plně certifikováni ruskými konstrukčními kanceláři MVZ Mil a OAO Klimov, mezinárodním leteckým výborem MAK a domácími leteckými autoritami. Oproti mnoha konkurentům může LOM PRAHA nabídnout komplexní služby spojené s kompletní podporou životního cyklu vrtulníků Mi. Naši neoddiskutovatelnou výhodou je zkušený technický personál, používání pokročilých technologií a důraz na vysokou kvalitu“ (lompraha.cz, 2019).

Explosia

Pardubická firma Explosia, a.s., navazuje na tradici výroby výbušnin Československé akciové továrny na látky výbušné v Semtíně u Pardubic založené roku 1920. Tato firma

je ze 100 % vlastněna státem, zaměstnává zhruba 640 zaměstnanců a kromě tržavin a střelivin poskytuje také komplexní služby vrtných a trhacích prací, a to pro civilní i vojenské využití. Explosia, a.s., také vlastní dceřiné firmy IExplosives, a.s., a Explosia SK, s.r.o. (explosia.cz, 2019).

Vojenský technický ústav

VTÚ založený v roce 2012 sídlí v pražských Kbělicích. Je to instituce zajišťující platformy pro realizaci obranných a bezpečnostních projektů, které vyvíjí například ve prospěch Ministerstva obrany České republiky, Policie České republiky, Hasičského záchranného sboru a jiných státních i soukromých subjektů. Navazuje tak na historii svých přímých předchůdců sahající až do roku 1922. Dnes zaměstnává zhruba 300 pracovníků.

„VTÚ, s. p., svou činností udržuje a dále rozvíjí strategické know-how ČR v oblasti obranného a bezpečnostního výzkumu a vývoje, mj. zbraní, munice, pozemní techniky, bezpilotních průzkumných prostředků, palubního vybavení letadel, prostředků radiotechnického a letištního technického zabezpečení, simulátorů, komunikačních systémů a s tím spojeného zkušebnictví, ověřování a certifikace“ (vtusp.cz, 2019).

Pod VTÚ spadají tři odštěpné závody (vtusp.cz, 2019):

- **Vojenský technický ústav letectva a protivzdušné obrany (VTÚaPVO),**
 - služby v oboru výzkumu, vývoje a zkušebnictví letecké techniky a protivzdušné obrany,
- **Vojenský technický ústav výbroje a munice (VTÚVM),**
 - služby v oboru výzkumu, vývoje a zkušebnictví výbroje, munice a střel,
- **Vojenský technický ústav pozemního vojska (VTÚPV),**
 - služby v oboru výzkumu, vývoje a zkušebnictví pozemní techniky.

Vojenský výzkumný ústav

Vojenský výzkumný ústav (VVÚ) je ústav určený ke zkoumání, experimentování a vývoji pozemní vojenské techniky, materiálů a technologií. Mezi obory, kterými se ústav zabývá, patří: biologická, radiační a chemická ochrana, sensorová technika,

kybernetické hrozby nebo technologie logistiky. Tento ústav také čerpá z bohaté historie svých předchůdců, která sahá více než 50 let do minulosti.

Zajišťuje uspokojování strategických a dalších podstatných zájmů státu v oblasti obrany a bezpečnosti, rozvoj schopností AČR, ozbrojených sborů a Integrovaného záchranného systému ČR. Vykonává činnosti průmyslové a obchodní povahy při zajišťování dodávek a služeb potřebných pro zabezpečení obrany a bezpečnosti ČR a plní závazky vyplývající z jejího členství v NATO a EU (vvubrno.cz, 2019).

VOP CZ

Firma VOP se zabývá vývojem a výrobou vojenské techniky, ale také její opravou a servisem. Tato firma sídlí v Šenově u Nového Jičína již od roku 1946. Tehdy však firma fungovala pod jménem Vojenský opravárenský závod a prováděla se zde čistě oprava vojenských vozidel. Od roku 2012 se celý podnik jmenuje zkráceně VOP a zaměstnává více než 800 zaměstnanců (vop.cz, 2019).

„Díky dlouhodobému rozvoji a investicím podniku v oblastech technologie, lidských zdrojů a výrobních kapacit, je VOP CZ, s.p., největším vojenským podnikem v ČR. V oblasti civilní strojírenské výroby je uznávaným partnerem v oblasti stavebních strojů a manipulační techniky a dílů investičních celků“ (vop.cz, 2019).

Aktualitou v této společnosti je podepsání memoranda o spolupráci s Ministerstvem obrany České republiky v rámci největší armádní zakázky v novodobé historii v celkovém objemu více než 50 miliard Kč. Jedná se o projekt modernizace vozového parku obrněných vozidel, a to přibližně o 210 kusů (vop.cz, 2019).

„Dnes jsme podepsali s Vojenským opravárenským podnikem memorandum o spolupráci na projektu pořízení nových pásových BVP. Jde o největší modernizační projekt v historii AČR. Naším cílem je maximální možné zapojení domácího obranného průmyslu,“ řekl ministr obrany Lubomír Metnar po podpisu memoranda (armadninoviny.cz, 2019).

8 Soukromé podniky zbrojního průmyslu

Česká republika je domovem několika desítek firem, které postupně zlepšují své produkty nebo služby a dávají tak o sobě vědět na celosvětovém trhu s obrannými technologiemi. Jak už bylo řečeno, 90 % společností operujících ve zbrojním průmyslu České republiky tvoří soukromé firmy. Tyto firmy lze rozdělit podle druhu vyráběných produktů následovně.

8.1 Munice

Sellier & Bellot

Firma Selier & Bellot sídlící ve Vlašimi je firma spojená s dílem francouzských vědců Louise Selliera a Nicolase Bellota. Svou produkci odstartovala výrobou perkusních zápalek, které byly ve své době velice převratnou a vítanou novinkou. Dnes zaměstnává přibližně 1600 zaměstnanců (sellier-bellot.cz, 2019).

STV Group

Společnost STV Group svou výrobou navazuje na výrobu první vojenské muniční továrny v Poličce, se kterou se v roce 2015 sloučila. Dala tak vzniknout největšímu českému výrobcí munice, který v současnosti zaměstnává přibližně 500 lidí. „Výrobní portfolio STV GROUP, a.s., v současnosti zahrnuje náboje do ručních zbraní, ženijní, leteckou a velkorážovou dělostřeleckou municí, plastické trhaviny, ruční zbraně typu AK a protitankové zbraně RPG-7 a SPG-9“ (stvgroup.cz, 2019).

Kromě výroby munice se firma specializuje i na její ekologickou likvidaci či opravu a servis pozemní i letecké techniky (stvgroup.cz, 2019).

8.2 Radary

Jak zmiňuje ve svém článku autor Kain, český zbrojní průmysl se může pochlubit pozicí, která se nachází na samé špičce světových zbrojařských firem v oblasti sledovacích systému a radarů. Tuto pozici si vydobyla vlivem bohaté vývojové historie sahající až 50 let do minulosti (Kain, 2018).

ERA

Tuto tradici odstartovala firma Tesla Pardubice a nyní pomyslnou pochodeň převzala firma ERA sídlící rovněž v Pardubicích. Tou největší výhodou sledovacích systémů této firmy je především fakt, že jsou prakticky nevysledovatelné nepřátelskými detekčními systémy. Řadí se totiž mezi tzv. „pasivní“ sledovací systémy, což znamená, že samy nevysílají žádný signál. Oproti tomu zachycují signály, které vysílá samotný sledovaný objekt. Podle druhu těchto signálů pak přesně identifikuje druh sledovaného cíle. Pardubická firma ERA díky této unikátní technologii patří k nejžádanějším firmám v této oblasti na světě (era.aero, 2019).

Retia

Mezi přední světové firmy se řadí i další pardubická společnost, a to společnost Retia. Tato firma, jejíž název je odvozen zkrácením Real Time Application, sídlí v Pardubicích a zabývá se především výzkumem, vývojem a částečně výrobou zařízení, která umí spolehlivě a rychle provést vyhledávání strategických cílů. Jak už bylo řečeno, radiolokační technologie patří dnes mezi velice perspektivní odvětví zbrojní i civilní produkce. Působí hlavně na poli malých přenosných radiolokátorů. Jejím nejnovějším počinem je radiolokátor s označením RAS, který dokáže lokalizovat pozemní, ale i vzdušné cíle. Bývá nasazován zejména proti nízko letícím objektům, např. dronům. Jeho vlastnosti však mohou využít kromě armádních složek také policejní oddíly rychlého nasazení či záchranné složky. Těm může tento radiolokátor pomoci zejména při hledání lidí zavalených při zemětřesení (Kain, 2018).

Eldis

Pomyslnou trojici pardubických firem, zabývajících se moderními radarovými systémy, uzavírá firma Eldis. Tato firma se specializuje na aktivní radary, které se používají pro přehled operátorů letištních věží, ale také na přistávací radary a radary používané řízením letového provozu na mezinárodních letištích. Firma Eldis prodává své produkty do 25 zemí světa a zajišťuje kompletní škálu fází produktu: vývoj, výrobu, software, instalaci i servis. Zajímavostí je, že radary firmy Eldis zajišťují pokrytí více než 90 % vzdušeného prostoru Indie. Firma spadá do kategorie středních podniků, jelikož dnes zaměstnává okolo 160 zaměstnanců (eldis.cz, 2019).

T-CZ

Společnost T-CZ je nástupcem firmy Tesla Pardubice a pokračuje v její tradici výroby radiolokačních a radiokomunikačních systémů, které vyváží do celého světa. V této firmě pracuje zhruba 170 zaměstnanců. T-CZ zaměřuje své aktivity na letecký, obranný, železniční a strojírenský průmysl, na dodávky letištních radarů, systémů ADS-B a radiokomunikačních zařízení pro železnice. „Cílů je mnoho, my máme jeden – Vaši bezpečnost“ (tcz.cz, 2019).

8.3 Ruční zbraně

Dalším vývozním artiklem české zbrojní výroby jsou nepochybně i produkty České zbrojovky v Uherském Brodě, která pravidelně vyváží téměř 90 % své výroby do zahraničí. Podle odborníků patří tato společnost mezi 10 největších výrobců ručních a palných zbraní na světě.

Česká zbrojovka Uherský Brod

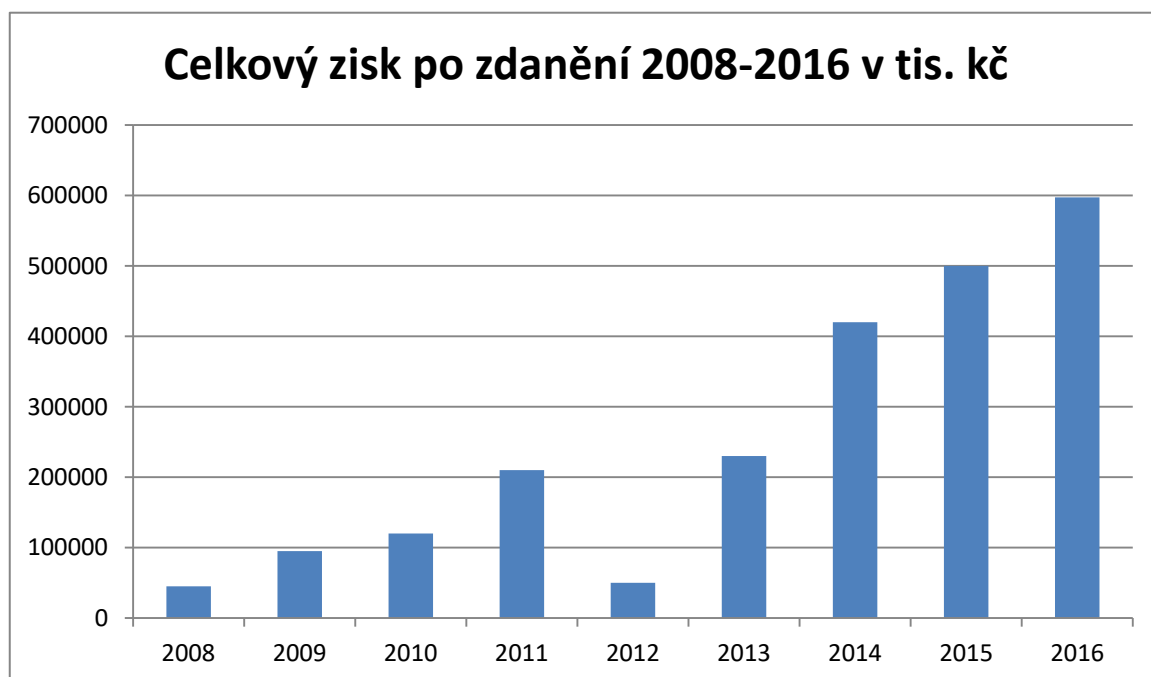
Česká zbrojovka Uherský Brod (ČZUB) je pravděpodobně největší českou firmou na trhu s ručními palnými zbraněmi. Tato společnost se významně prosazuje i v zahraničí, kde má pozici v první desítku největších výrobců palných zbraní. Dnes tato společnost zaměstnává téměř 1800 pracovníků. Česká zbrojovka v Uherském Brodě byla založena jako dceřiná společnost České zbrojovky ve Strakoniciích, která vznikla už v roce 1919, kde se ale po válce ukončila divize pro ruční palné zbraně a přesunula se v celém rozsahu do Uherského Brodu, kde byla na tehdejší dobu vysoce moderní továrna. Tehdejší poválečná výroba se skládala převážně z civilních zbraní, kvůli prudkému poklesu armádních zakázek. Výroba tak obsahovala převážně zlamovací vzduchovky a výcvikové vzduchovky vz. 35, vz. 46 a vz. 47. Až po mnoha letech se ve zbrojovce začaly vyrábět např. slavné samopaly vz. 58, kompaktní samopal vz. 61 Škorpion a přelomová pistole CZ 75. Po mnoha reorganizacích a změnách oficiálního názvu za komunistického režimu vznikla v roce 1992 společnost Česká zbrojovka, a.s., (Pazdera & Sramoušský, 2006).

Dnes se firma kromě zbraní také soustřeďuje na automobilovou výrobu, leteckou výrobu, výrobu náradí a ostatní nebrojní produkce. Od roku 1997 má ČZUB také dceřinou společnost CZ USA ve Spojených státech, která od roku 2008 sídlí v Kansas

City ve státě Kansas. To potvrzuje i autor Liška ve své publikaci, kde zmiňuje, že: „Firma se zároveň řadí k předním světovým producentům tohoto sortimentu. Ve stále tvrdší mezinárodní konkurenci se více než 90 % produkce České zbrojovky Uherský Brod vyváží do osmi desítek zemí po celém světě. Od posledních let uplynulého století se rapidně zvyšuje export civilních zbraní do USA, který se realizuje prostřednictvím firmy CZ-USA“ (Liška, 2009).

Česká zbrojovka Uherský Brod navyšuje svoje tržby bezmála třikrát za posledních 8 let. V roce 2006 vyrobila přes 110 000 ručních palných zbraní za 1,2 miliardy. V roce 2014 už to bylo 260 000 zbraní s tržbami 3,3 miliardy korun (Gazdík, 2015). Téhož roku koupila většinový podíl v České zbrojovce společnost EHC CZSUB. Aktuálně zaměstnává kolem 2 000 zaměstnanců. Její tržby za rok 2016 činily přes 4 miliardy korun a zisk činil zhruba 600 milionů korun (Otto, 2016). V roce 2018 vznikl Holding CZ Group, firma, která zaštituje kromě mateřské firmy také ostatní připojené společnosti s příbuznými vývojovými programy. Následuje obrázek vývoje zisku České zbrojovky.

Obrázek 5 - Zisky po zdanění České zbrojovky v letech 2008-2016 (v tis. Kč)

Zdroj – Výroční zpráva Česká zbrojovka, a.s., Uherský Brod 2016, 2016

8.4 Letouny

I mezi leteckými stroji se Česká republika snaží prosadit ve světě. Největším českým vývozcem v této oblasti je pravděpodobně společnost Aero Vodochody. Tato firma by chtěla navázat na úspěšnou produkci podzvukového cvičného letounu L-39 novým modelem L-39NG. Nový model s označením „Nová generace“ je stále ve fázi vývoje, ale podle Jiřího Hynka, prezidenta a výkonného ředitele Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu ČR, by se tento stroj mohl stát velmi cenným artiklem českého zbrojního průmyslu (Kain, 2018).

Aero Vodochody

Aero Vodochody je český výrobce letadel se sídlem ve městě Odolena Voda. Funguje na trhu s vojenskými a civilními leteckými prostředky od roku 1919, kdy byla společnost založena (aero.cz, 2019).

Firma vlivem pádu komunismu v roce 1989 ztratila přístup na východní trhy a velkou část partnerů. Od té doby se proto intenzivně snaží najít nové partnery a nové trhy, kde by mohla své produkty prodávat. V posledních třech dekadách tak spolupracovala s různými firmami z celého světa. Za zmínku stojí například tchajwanský projekt s firmou Aerospace Industrial Development Corporation (AIDC), spolupráce s americkými firmami Boeing a Sikorsky Aircraft, nebo projekty pro firmy Alenia Aeronautica a Latécoère. Společnost Aero Vodochody prošla v roce 2006 privatizací spolu s letištěm a přílehlými pozemky vlastněnými touto firmou. Novým vlastníkem se stala firma Oakfield patřící investiční skupině Penta Investments. O rok později v roce 2007 proběhla rozsáhlá restrukturalizace, která měla přinést firmě znovu ziskovost, což se po několika letech znovu povedlo (aero.cz, 2019).

Dle výroční zprávy firma měla v roce 2016 obrat 5,1 miliardy Kč oproti 4 miliardám o rok dříve. Provozní zisk v roce 2016 činil 305,7 milionu Kč, což bylo zvýšení o zhruba 15 milionů v roce předchozím. Výsledek hospodaření tak činil v roce 2016 bezmála 40 milionů Kč. V roce 2016 také firma zaznamenala úspěšný obchod, kdy vyvezla najednou celkem 12 letounů L-159 do Iráku (Kahn & Muller, 2017).

L D Aviation Prague

Tato společnost založená v roce 1994 se zaměřuje na prodej letadel a vrtulníků a přidružené poradenství a servis. Specializují se například na prodej produktů Airbus Helicopters nebo Sikorsky Aircraft Corporation. Společnost je ze 100 % vlastněná firmou Prestige Aviation, a.s., (lap.aero, 2019).

Letecké přístroje Praha (LPP)

Firma LPP Praha vyrábí letecké přístroje a navazuje svou činností na tradici firmy Mikrotechna Holešovice, která ukončila svou činnost v roce 1993. LPP se zaměřuje především na vývoj, výrobu a servis leteckých přístrojů, vetronických systémů pro pozemní vojenskou techniku, přístrojů pro pozemní dopravu či univerzálních terminálů (lp-praha.cz, 2019).

8.5 Vozidla

Tatra trucks

Další firmou s bohatou historií je firma Tatra trucks a.s., která dnes patří do Czechoslovak Group. Tatra je dnes již legendární kopřivnická firma, která vyrábí převratná nákladní vozidla již přes 150 let. Je tak nejstarším výrobcem automobilů v Evropě. Svou slávu si firma vydobyla díky unikátní koncepci podvozku, která byla vytvořena ve 20. letech minulého století. Při výrobě svých nákladních automobilů klade firma důraz na odolnost, pohodlí, bezpečnost a spolehlivost. Díky kvalitám jejich výrobků se dnes tatro vyváží mimo jiné například do Ruska, Izraele, Indie, Spojených arabských emirátů či Austrálie. Další firmou, která se zabývá především armádními obrněnými vozidly na podvozcích značky Tatra je pak společnost Tatra Defence Vehicle, a.s. Tato firma disponuje exkluzivními právy na výrobu, prodej a údržbu armádních obrněných vozidel Pandur. Se společností Tatra trucks pak také spolupracuje na vývoji a výrobě obrněných vozidel typu Titus (tatra.cz, 2019).

Avia motors

Avia motors, s.r.o., je další firmou, která se zabývá výrobou nákladních automobilů, a to v kategorii od 7,5 do 12 tun. V této kategorii se pyšní výrobky s nejlehčím

podvozkem a největší užitnou hmotností na trhu, což je činí efektivnějšími a výkonnějšími (avia.cz, 2019).

SVOS

Společnost Svoz spol., s.r.o., sídlící v Přelouči byla založena v roce 1992 a jejím hlavním předmětem výroby jsou pancéřovaná vozidla určená hlavně pro vojenské a policejní složky. Na výrobě produktů SVOS se dnes podílí na 125 zaměstnanců (armsvos.cz, 2019).

„Společnost zabezpečuje dodávky speciální obrněné techniky pro vojenské, policejní i komerční uživatele. Do současné doby společnost vyrobila přes 3 200 vozidel, které spolehlivě slouží ve více než 60 zemích celého světa“ (armsvos.cz, 2019).

Zetor Engineering

Tato společnost je dceřinou společností Zetor, a.s., a byla vytvořena za účelem vývoje a výroby vozidel přímo pro obranný průmysl. Pro tuto výrobu obrněných vozidel využívá společnost dlouholetou zkušenost s výrobou těžké off-roadové techniky.

„Prvotními plánovanými kroky společnosti Zetor Engineering v oblasti vojenského průmyslu jsou vývojové a konstrukční aktivity a projekty v oblasti vysoko mobilních pásových a kolových terénních vozidel splňujících aktuální požadavky“ (zetorengineering.cz, 2019).

8.6 Ostatní

Soukromé subjekty zbrojního průmyslu České republiky se často zabývají mnoha různými odvětvími výroby, která nespádají do hlavních kategorií.

Bohemia Interactive Studio

Tato vývojářská společnost z Mníšku pod Brdy založená v roce 1997 se zabývá vývojem softwaru pro vytvoření bojových simulací, výzkumem 3D grafiky, herním softwarem či výzkumem umělé inteligence pro vojenské i civilní účely. Tato firma dokázala vygenerovat v roce 2016 provozní zisk přes půl miliardy Kč a má přes 250 zaměstnanců v pobočkách např. ve Velké Británii, Německu, Polsku či Austrálii (bohemia.net, 2019).

Omnipol

Firma Omnipol je dodavatelem obranné a bezpečnostní techniky používané ozbrojenými složkami. Tyto produkty sama nevyrábí, ale je podnikem zajišťujícím obchod se zahraničními subjekty. Tato firma operuje na trhu již od roku 1934, kdy se soustředila zejména na dodávání produktů pro letecký průmysl. V roce 1991 byla firma transformována na akciovou společnost s většinovým státním podílem. V roce 1996 pak byla zcela zprivatizována a dnes zaměstnává ve svých dceřiných firmách okolo 500 zaměstnanců (omnipol.cz, 2019).

Omnipol je lídrem v oblasti obranné elektroniky. Zajišťuje veškeré služby při prodeji špičkových elektronických systémů, zejména unikátních pasivních průzkumných systémů pro detekci, identifikaci a sledování leteckých, pozemních a námořních cílů (omnipol.cz, 2019).

MESIT Holding

Firma Mesit se zabývá komunikačními technologiemi a komunikační technikou, a to jak pro civilní, tak pro armádní použití. Mesit Holding zaujímá důležitou pozici na komunikačním trhu už více než 60 let a zaměstnává více než 1000 pracovníků. Firma byla v roce 1989 kompletně zprivatizována (mesit.cz, 2019).

„Jsme spolehlivý dodavatel Armády České republiky a také armád po celém světě. Vyvíjíme a vyrábíme systémy taktické komunikace, vozidlové interkomy a náhlavní soupravy. Jsme odborníci na modernizaci letadel a vrtulníků v oblasti přístrojové techniky“ (mesit.cz, 2019).

Zajímavostí je úzká spolupráce s firmou Let Kunovice, pro kterou Mesit vyvíjel po roce 1969 letecké přístroje především do letounů L-39 a L-410.

Oritest

Tato pražská firma se specializuje na detektory toxických a chemických látek, které napomáhají udržet vysoký standart bezpečnosti daných vojenských skupin. Firma za dobu své existence nasbírala více než 80 patentů a přispěla do více než 150 vědeckých publikací. Úspěchy nasbírala mimo jiné rozsáhlým použitím vojenské techniky, v civilním sektoru zejména v oblasti ochrany životního prostředí.

„Společnost ORITEST spol., s r.o., byla založena v roce 1992 zkušenými odborníky, pracujícími v oblasti detekce toxických a škodlivých látek po mnoho let. Především ve výzkumu a vývoji, v různých institucích civilních i necivilních. Je standardním dodavatelem Armády ČR“ (oritest.cz, 2019).

Meopta Systems

„Společnost Meopta je nadnárodní společnost působící v oblasti výzkumu a vývoje, v konstrukční činnosti a ve výrobě optických i mechanických součástí a jejich montáži. Za dlouhou dobu své existence se Meopta stala specialistou na optické produkty nejvyšší kvality pro průmyslové, vojenské a spotřební trhy“ (meopta.cz, 2019). Společnost Meopta se zabývá optickými součástkami používanými v mnoha oblastech průmyslové výroby již od roku 1933. Zaměstnává dnes 900 zaměstnanců. Dceřiná firma Meopta Systems, s.r.o., se specializuje na vojenskou techniku a vyváží své produkty do celého světa (meopta.cz, 2019).

HTP Ostrava

Firma HTP (Helicopter Training Point) je moderní výcvikové středisko na mezinárodním Letišti Leoše Janáčka v Ostravě. Jedná se o společný podnik společností LBS Trading, s.r.o., a VR Group, a.s. Tato firma se specializuje na výcvik leteckého personálu vrtulníku Mi – 17 / 171 (Mi-8 MT, Mi-8 MTV, Mi-8 AMT) včetně palubních inženýrů a tzv. „Door Gunners“ (htpostrava.cz, 2019).

9 Czechoslovak group

Czechoslovak group (CSG) je průmyslový holding sdružující podniky československého obranného i civilního průmyslu a obchodu. Majitelem tohoto holdingu se stal podnikatel Jaroslav Strnad, který koupil několik firem na pokraji bankrotu – Tatra, Job Air Technik, Avia. V roce 2013 koupil prostory VOP-26 Šternberk za 6,2 milionu dolarů. V roce 2018 převedl celý holding do rukou svého syna a výkonného ředitele Michala Strnada, který v současné době řídí zhruba 4000 pracovníků v několika dceřiných firmách (czechoslovakgroup.cz, 2019).

Společnosti v tomto holdingu zaměstnávají na 8000 zaměstnanců a tyto společnosti vytvořily v roce 2017 tržby v hodnotě 25 mld. Kč. Holding se specializuje kromě obranného průmyslu také na strojírenství, letecký průmysl, automobilový průmysl nebo železniční průmysl. Produkty firem Czechoslovak group se vyvážejí do celého světa a sklízí velký úspěch u svých zákazníků. Před rokem 2016 byl holding známý pod jménem Excalibur group. Strategii Czechoslovak group popsal její výkonný ředitel Petr Němec takto: „Vracíme se do mnohých původních teritorií Made in Czechoslovakia, kde Československo mělo silné pozice“ (czechoslovakgroup.cz, 2019). Skupina čítá celkem 31 společností, z nichž se zbrojním zakázkám věnuje Excalibur Army, Excalibur International, Karbox, Tatra Trucks, Tatra Defence Vehicle a Retia.

Přehled firem spadající do Czechoslovak Group a druh jejich výroby:

Tabulka 3 - Přehled firem holdingu Czechoslovak Group

	Název společnosti	Druh společnosti	Původ	Druh výroby
1.	Tatra Trucks	a.s.	Česká republika	Nákladní vozidla
2.	Avia Motors	s.r.o.	Česká republika	Nákladní vozidla
3.	Dako-cz	a.s.	Česká republika	Brzdové systémy
4.	Excalibur Army	s.r.o.	Česká republika	Vojenská technika
5.	Tatra Defence Vehicle	a.s.	Česká republika	Obrněná vozidla
6.	Karbox	s.r.o.	Česká republika	Specializované kontejnery

7.	MSM Group	s.r.o.	Slovensko	Munice, radionavigace
8.	ZVS Holding	a.s.	Slovensko	Munice, strojírenství
9.	Slovak Training Academy	s.r.o.	Slovensko	Výcvik pilotů
10.	European Air Services	s.r.o.	Česká republika	Vrtulníky, výcvik
11.	Job Air Technic	a.s.	Česká republika	Servis letadel
12.	CLS Česká letecká servisní	a.s.	Česká republika	Servis letadel
13.	New Space Technologies	s.r.o.	Česká republika	Vývoj, design
14.	CS Soft	a.s.	Česká republika	Letecké systémy
15.	CSG Aerospace	a.s.	ČR/Slovensko	Správa leteckých firem
16.	CSG Facility	a.s.	ČR/Slovensko	Správa majetku CSG
17.	CSGM	a.s.	Česká republika	Servisní organizace
18.	Czech Defence Systems	a.s.	Česká republika	Obranné systémy
19.	Truck Service Group	s.r.o.	Česká republika	Servisní služby
20.	Industrial Trade Services	a.s.	Česká republika	Obchodní služby
21.	Vítkovická doprava	a.s.	Česká republika	Dopravní služby
22.	Hyundai Centrum Praha	s.r.o.	Česká republika	Prodej automobilů
23.	Hyundai Centrum CB	s.r.o.	Česká republika	Prodej automobilů
24.	Car Star Praha	s.r.o.	Česká republika	Prodej automobilů
25.	Likvidace odpadu CZ	a.s.	Česká republika	Likvidace odpadu
26.	Eldis	s.r.o.	Česká republika	Radarové systémy
27.	Tatra Metalurgie	a.s.	Česká republika	Strojírenství
28.	ZTS Metalurg	a.s.	Slovensko	Těžké strojírenství
29.	Anji (24SAFE)	s.r.o.	Česká republika	Bezpečnostní schránky
30.	Elton hodinářská	a.s.	Česká republika	Výroba hodinek
31.	Excalibur International	a.s.	Česká republika	Exportní agentura

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Postavení Excalibur Group je podle mnohých odborníků téměř pozicí monopolní díky velkému počtu firem. Snaha o monopolní postavení v tomto odvětví však není výjimečná (Otto, 2019). V podobné situaci je také firma Aero Vodochody v leteckém odvětví.

Holding Czechoslovak Group získal za dobu svého fungování licence a oprávnění na následující produkty zbrojního průmyslu (czechoslovakgroup.cz, 2019):

- obrněná vozidla Pandur a jejich servis pro východní Evropu a Asii,
 - zakoupeno 2015 od General Dynamics,
- kolová obrněná vozidla Titus 6x6 ,
 - zakoupeno od francouzské firmy Nexter,
- pásové pěchotní vozidlo ASCOD,
 - zakoupeno od Genral Dynamics.

9.1 Multiplikovaný efekt CSG

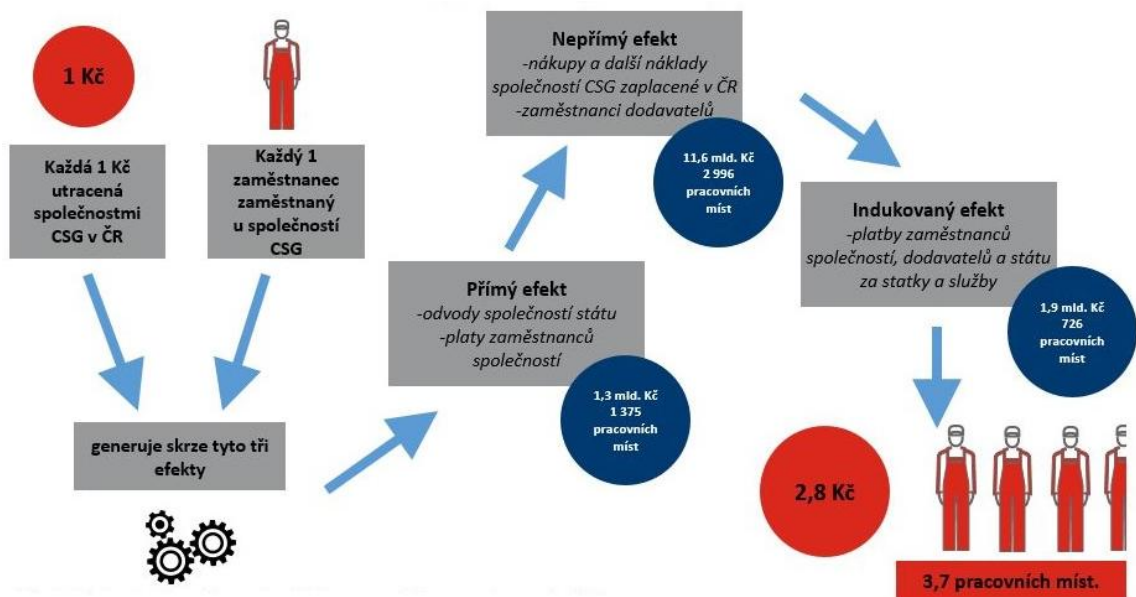
Společnost Ernst & Young vypracovala na pokyn bývalého majitele CSG Jaroslava Stranada v roce 2016 studii s názvem Přínosy působení CSG na hospodářství ČR, která analyzovala přínosy vybraných podniků obranného průmyslu pro české hospodářství v roce 2014. Do této analýzy byla zahrnuta data podniků Excalibur Trucks, Tatra Trucks a Karbox – vzorek společností zabývajících se různými produkty, který se dá srovnat s českým zbrojním průmyslem obecně. „Výsledkem této analýzy je fakt, že jedna koruna utracená společnostmi holdingu Czechoslovak Group (CSG) se multiplikuje na 2,8 koruny a jeden zaměstnanec CSG generuje 3,7 pracovních míst“ (parlamentni listy.cz, 2019).

Každá 1 Kč utracená společnostmi patřící do holdingu CSG generuje v České republice 3 efekty, které následně vedou k multiplikovanému efektu:

- **přímý efekt,**
 - daně, platy zaměstnanců,
 - v roce 2014 generoval tento efekt 1,3 mld. Kč,
- **nepřímý efekt,**
 - nákupy od dodavatelů, zaměstnanci (mzda),

- v roce 2014 generoval tento efekt 1,9 mld. Kč,
- **indukovaný efekt,**
 - dodavatelé subdodavatelů, zaměstnanci subdodavatelů, výdaje státu za statky a služby,
 - v roce 2014 generoval tento efekt 11,6 mld. Kč.

Obrázek 6 - Schéma multiplikovaného efektu CSG v roce 2014

Zdroj: Přínosy působení CSG na hospodářství ČR, 2016

Z výsledku studie vyplývá, že každá 1 Kč generuje 2,8 Kč v ostatních výnosech. Celková hodnota pak v tomto roce tvořila 14,8 mld. Kč (Tisková zpráva CSG, 2016). Tato studie potvrzuje, že potenciál českých zbrojních firem pozitivně ovlivňuje českou ekonomiku pomocí multiplikovaného efektu.

Multiplikovaný efekt na zaměstnanost

Studie zveřejnila také závěr, že na jedno pracovní místo v holdingu CSG připadá 3,7 pracovních míst vytvořených u dodavatelů a subdodavatelů. Čísla ukazují, že činnost CSG v roce 2014 generovala z počtu 1375 zaměstnanců firmy celkem 5 097 nových pracovních míst.

10 Hodnocení zbrojního průmyslu v ČR

Zbrojní průmysl má v České republice bohatou historii a na trhu se zbrojním materiálem u nás dnes operují desítky menších ambiciózních firem, které nacházejí odbyt pro své výrobky po celém světě. I přes nízké investování do tohoto odvětví tyto firmy velice často prosperují a jsou mezinárodně uznávané. Zaměstnávají stále více odborně zaměřených zaměstnanců a pomáhají tak českému průmyslu i v otázce zaměstnanosti. Jejich přínos pomáhá České republice rozšířit portfolio výroby proto, aby se český stát nestal pouhou „montovnou“ pro zahraniční koncerny. Podniky obranného průmyslu navazující na tradice svých předchůdců dokazují, že ačkoliv se výrobními kapacitami nikdy nebudou rovnat světovým zbrojařským koncernům, mohou využít svůj potenciál na menší zakázkovou a hlavně velice sofistikovanou a odbornou výrobu. Tyto firmy se však neobejdou bez podpory českých vlád, které často vidí investice do zbrojního průmyslu jako politicky neatraktivní a nevýnosné. Tyto investice jsou sice výnosné především z dlouhodobého hlediska, to ale nic nemění na faktu, jak i malé investice mohou tomuto průmyslu pomoci, jak ostatně bylo ukázáno na příkladu multiplikovaného efektu holdingu CSG.

10.1 SWOT analýza zbrojního průmyslu

V této kapitole je na místě zhodnotit na základě poznatků český zbrojní průmysl a pomocí SWOT analýzy si ukázat silné a slabé stránky tohoto odvětví, jeho příležitosti a hrozby. Tato SWOT analýza zohledňuje některé parametry českého průmyslu obecně, ale s důrazem na specifické parametry a vlastnosti průmyslu zbrojního.

- **silné stránky,**
 - bohatá historie zbrojní výroby na našem území,
 - kvalifikovaní zaměstnanci,
 - vysoká přidaná hodnota produktů,
 - vhodná geografická poloha,
 - možnost vývozu do mnoha zemí světa,
 - fungování AOBP,
 - kvalitní produkty,
 - vytváření holdingů spolupracujících firem,

- **slabé stránky,**
 - nedostatečné výrobní kapacity,
 - nedostatečné financování výzkumu a vývoje,
 - malá podpora zbrojního průmyslu ze strany politiků,
 - nenávaznost koncepčních dokumentů,
 - nízký počet pracovníků v průmyslu obecně,
- **příležitosti,**
 - potenciál malé úzce zaměřené zakázkové výroby,
 - nové technologie,
 - rychlá adaptabilita malých firem,
 - využití výhod Průmyslu 4.0,
 - investice do výzkumu a vývoje,
- **hrozby**
 - rostoucí politická omezení (embarga),
 - přesunutí výroby do asijských států,
 - vysoká konkurence,
 - nestálá politická situace.

Tato SWOT analýza nám ukazuje ty nejdůležitější aspekty zbrojního průmyslu, se kterými je třeba počítat do následujících desetiletí. Jako největší přínos zbrojního průmyslu považují fakt, že české výrobky mají v tomto odvětví vysokou přidanou hodnotu. Tento fakt je mnohdy opomíjen, ale dle mého názoru je to jeden z nejdůležitějších faktorů pro budoucí úspěch českých zbrojařských firem. To, že na našem území vznikají vysoce kvalitní produkty tzv. „od základu“ jde ruku v ruce s neustálým vyvíjením nových technologií pomocí odborného výzkumu. Zbrojní průmysl je mnohdy průkopníkem v neustálém vyvíjení nových a nových systémů, jelikož každý odběratelský subjekt, ať už je to společnost či stát, chce mít převahu nad svou konkurencí a mít to nejlepší možné vybavení.

Zbrojní průmysl jako takový také disponuje velkým množstvím menších subdodavatelů, kteří výrobcům dodávají specifické výrobky, části výrobků, technologie nebo služby. Je naprosto běžné, že zbraňový výrobce spolupracuje s několika desítkami menších subdodavatelů. Tento jev má pak velice kladný efekt na ekonomiku, jelikož z jedné

velké zakázky může firma pomocí outsourcingu poskytovat části zakázky mnoha dalším firmám. Dalším pozitivním efektem na celém odvětví je tlak na tyto subdodavatele, za účelem stálého zlepšování a modernizování jejich technologií. Běžný velký výrobce vojenských či civilních produktů totiž přirozeně vyvíjí tlak na své subdodavatele, aby produkty, které on odebírá, vyráběli stále ve větší kvalitě za stejnou nebo i nižší cenu.

Další nespornou výhodou dobrého fungování obranného průmyslu je existence offsetů. Offsety jsou programy zahraniční spolupráce, kdy se zahraniční firma, která dostane od české vlády zakázku (např. pronájem švédských stíhaček Gripen od firmy Saab) zaváže k následnému investování (poskytování zakázek) do obranného průmyslu v České republice. V případě tzv. „přímých offsetů“ je tento pozitivní vliv ještě výraznější. Částky, které v České republice Saab investoval po roce 2004, činily až několik miliard korun. Offsety také nastiňují, jaký vliv může v případě fungování obranného průmyslu mít mezinárodní spolupráce. Není výjimkou, že české firmy úzce spolupracují se svými mezinárodními partnery, čímž zlepšují transfer informací, vědomostí či technologií. Dalo by se tedy říct, že zbrojní průmysl pomáhá i v mezinárodní spolupráci firem, pro které je tento status oboustranně výhodný.

Co se týče mého osobního názoru na základě získaných informací z této práce, tak největší potenciál pro růst českých firem vidím v nových elektrotechnických technologiích, jakými jsou například vysoce kvalitní radary. V tomto oboru zaujímá Česká republika se svými firmami Retia, ERA a Eldis výjimečné postavení, a tak předpokládám pokračující růst těchto firem. Samozřejmě se český zbrojní průmysl neobejde bez velkých zajatých mezinárodních značek jakými je například firma Tatra, Aero Vodochody či Česká Zbrojovka. Česká vláda by měla silně finančně podporovat výzkum a vývoj v zajatých zbrojních firmách, stejně jako podporovat vznik menších specificky zaměřených firem. Velice důležitou úlohu v tomto směru plní Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu. Tato asociace velice úspěšně hájí zájmy českých zbrojařských firem a napomáhá tak růstu celého zbrojního odvětví u nás, čímž názorně ukazuje, jak spolupráce firem v daném oboru vede ke sjednocení např. v otázce vyjednání vhodných podmínek pro budoucí fungování a růst. Tento efekt spolupráce lze taktéž vidět na příkladu holdingu Czechoslovak group, který sjednocuje velké množství zbrojních firem, čímž dokáže naplno využít jejich potenciál.

10.2 Hodnocení multiplikovaného efektu

Jak už bylo řečeno v teoretické části, multiplikovaný efekt umocňuje vložené investice někdy až několikanásobně. Odvětví průmyslové zbrojní výroby sice patří do menších odvětví, nedosahuje výnosů jako např. automobilový průmysl, avšak vzhledem ke své velikosti přináší i díky multiplikovanému efektu velké množství peněz do ekonomiky státu. Vyšší investice státu, které mnohdy tento průmysl potřebuje, by tak ekonomice přinesly nemalé příjmy a zároveň zvýšily technologickou úroveň průmyslu. Tyto firmy totiž díky multiplikovanému efektu často investují do výzkumu a vývoje například nových technologií, což má za následek například i objevení nových postupů při výrobě, zvýšení odbornosti zaměstnanců, vytvoření nových pracovních míst atd. Jak je vidět z výzkumu společnosti Ernst & Young, česko-slovenský holding Czechoslovak Group je jedním z mnoha firem, které působí díky multiplikovanému efektu na celé odvětví průmyslu a svými investicemi zlepšují postavení svých firem i subdodavatelů na mezinárodním trhu se zbrojním materiálem. Ke stejnému výsledku by tato analýza jistě dosáhla i v případě, kdyby se zaměřila na ostatní firmy, které u nás působí.

Je tedy důležité ze strany státu tento fakt nadále podporovat a investovat do průmyslu, jelikož i menší investice ze strany státu či firem mohou pomoci celému odvětví, a to i několikanásobně více, než činil původní vklad. Je třeba více využívat potenciál českého zbrojního průmyslu i růst celého odvětví. Ačkoliv problémová transformace zbrojního průmyslu po roce 1989 zbrzdila vývoj tohoto odvětví, české zbrojní firmy se postupně dostávají na mezinárodní trhy, a to především díky úzce zaměřené vysoce kvalitní výrobě.

Závěr

Tato bakalářská práce analyzovala fungování zbrojního průmyslu v České republice a jeho vlivu na ekonomiku státu. V úvodu práce autor vysvětlil své důvody pro výběr tématu práce. Tyto důvody osvětlil na 4 hlavních bodech. Dále byly určeny hlavní a dílčí cíle práce, které má tato práce přinést.

Po úvodním slově se práce zaměřila na teoretické analyzování průmyslu a multiplikovaného efektu obecně. V těchto dvou kapitolách práce přinesla nejdůležitější poznatky pro pochopení fungování průmyslu v České republice stejně tak jako teoretickém fungování multiplikovaného efektu. Tyto informace byly doplněny specifickými vlastnostmi multiplikovaného efektu ve zbrojním průmyslu. Po tomto teoretickém úvodu se práce věnovala popisu stavu českého průmyslu obecně s jeho nejdůležitějšími aspekty. Poté se zaměřila konkrétně na zbrojní průmysl. Rozebrala bohatou historii tohoto průmyslu od dob Rakouska-Uherska po současný stav ovlivněný porevolučními událostmi v roce 1989. Ukázala nové trendy ve světovém obranném průmyslu a také nejdůležitější ústavy, které mají vliv na zbrojní podniky v České republice, jakými jsou například Ministerstvo obrany, Ministerstvo průmyslu a obchodu nebo Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky. Poté práce popsala specifika zbrojního exportu spolu s informacemi, kam nejčastěji míří produkty zbrojních firem a v jakém množství. V této kapitole práce nabídla pohled významných subjektů bojující proti exportování zbraní do určitých zemí (jakými je například Amnesty International). Téma exportu doplnila kapitola o regulačních procesech, které často export ovlivňují za účelem kontroly a transparentnosti.

Cíl práce zanalyzovat zbrojní průmysl jako celek byl proveden na několika různých firmách a na jejich produktech, které jsou mnohdy českým občanům neznámé, avšak celosvětově dosahují stále většího a pozitivnějšího renomé. Tato obsáhlá kapitola přinesla detailní pohled na bezmála tři desítky státních i soukromých firem, které operují na trhu se zbrojním materiálem. U těchto firem byly obsaženy informace o jejich fungování, kde tato firma sídlí, jaké jsou její produkty nebo kolik zaměstnává pracovníků. Po této kapitole o firmách se práce zaměřila na holding Czechoslovak Group, který v České republice v současnosti zaujímá pozici rychle se rozvíjejícího zbraňového holdingu. Na příkladu Czechoslovak Group byl ukázán potenciál českých

fírem spojených pod jedno vedení a následný multiplikovaný efekt na ekonomiku, který tyto firmy dokážou vytvořit. Bylo vysvětleno, jak tento holding pomocí svých firem vytváří multiplikovaný efekt na svých dodavatelích a pozitivně tak působí na českou ekonomiku. Dílčího cíle bylo také dosaženo díky autorově SWOT analýze zbrojního průmyslu, která na základě získaných poznatků nastínila, jaká fakta musejí brát firmy zbrojního průmyslu v potaz při tvorbě svých strategií na budoucí roky. Tato analýza byla doplněna souhrnným hodnocením zbrojního průmyslu, jeho nejsilnějších výhod a také autorovým názorem, které druhy zbrojní výroby budou nadále růst a získají si tak stále většího renomé. Autor práci ukončil hodnocením vlivu multiplikovaného efektu způsobeným fungováním zbrojních firem v České republice. Toto hodnocení kromě autorova názoru zopakovalo získané poznatky o problematice multiplikovaného efektu a vyzdvihlo tak nesporné výhody investování do zbrojního odvětví.

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Zbrojní výroba ČR v mld. Kč.....	29
Tabulka 2 - Podmínky konverze výroby.....	30
Tabulka 3 - Přehled firem holdingu Czechoslovak Group	53

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Grafické znázornění rozdělení průmyslu	10
Obrázek 2 – Graf procesu zvýšení agregátní poptávky	19
Obrázek 3 - Vývoj vývozu vojenského materiálu (v mld. Kč).....	37
Obrázek 4 - Země, kam Česká republika nejvíce vyváží zbrojní materiál	39
Obrázek 5 - Zisky po zdanění České zbrojovky v letech 2008-2016 (v tis. Kč)	47
Obrázek 6 - Schéma multiplikovaného efektu CSG v roce 2014	56

Seznam použitých zkratk

AČR – Armáda České republiky

AOBP ČR – Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky

CSG – Czechoslovak Group

ČKD – Českomoravská-Kolben-Daněk

ČZUB – Česká zbrojovka Uherský Brod

EU – Evropská Unie

HDP – Hrubý domácí produkt

IT – Informační technologie

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

NATO – Severoatlantická aliance

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

USA – United States of America (Spojené státy americké)

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje

Čechák, O., et al. (1993). *Zbrojní výroba, konverze, obranyschopnost*. Praha: Magnet-Press.

Čerba, O. (2007). *Geografie průmyslu - Přednáška z předmětu Socioekonomická geografie pro geomatiku (KMA/SGG)*. Plzeň: Západočeská univerzita.

Dvořáček, J. (2003). *Podpora podnikání: (průmyslová politika)*. Praha: Oeconomica

Foral, J., & Mareš, M. (2006). *Zbrojní politika Evropské unie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.

Hazlitt, H. (1959). *Selhání nové ekonomie*. Praha: Liberální institut.

Karlický, V., & Hýkel, J. (2006). *Dějiny firmy Sellier a Bellot*. Praha: Naše vojsko.

Kiss, Y. (2014). *Arms Industry Transformation and Integration: The choices of East Central Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Kopačka, L. (2002). *Geografie průmyslu v České republice*. Praha: SPN.

Kotler, P., & Armstrong, G. (2004). *Marketing: an introduction*. Praha: Grada Publishing.

Krč, M., et al. (2000). *Vojenské výdaje v letech studené války a po jejím skončení*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.

Krč, M., & Zipfel, T. (2000). *Vojenské výdaje vyspělých průmyslových zemí v letech 1950-2000*. Brno: Vojenská akademie.

Krč, M., Šelešovský, J., & Ivánek, L. (1999). *Vliv zbrojní výroby na ekonomický vývoj: Česká republika (Československo) ve Varšavské smlouvě a NATO - obrana a ekonomická implikace*. Brno: Vojenská akademie.

Liška, P. (2009). *Pistole CZ 75 SP-01: příběh zbraně, která přepsala dějiny sportovní střelby IPSC*. Praha: Mladá fronta.

Patočková, S. (2008). *Geografie: studijní materiály nejen pro maturanty*. V Tribunu EU vydání 1. Uherské Hradiště: Tribun EU.

Pazdera, D., & Skramoušský, J. (2006). *Česká zbrojovka. Historie výroby zbraní v Uherském Brodě*. Uherský Brod: Česká zbrojovka

Procházka, J., Ivánek, L., & Krč, M. (2003). *Obranný průmysl České republiky po rozpadu bipolarity*. Brno: Vojenská akademie v Brně.

Sáňka, D. (2011). *Zbrojní průmysl v ČR – historie a perspektivy* (Bakalářská práce). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Pdf

Šáda, M. (1966). *Umlčené zbraně*. Praha: Naše vojsko.

Tůma, M., Janošec, J., & Procházka, J. (2009). *Obranná politika Československé a České republiky (1989-2009)*. Praha: Ministerstvo obrany ČR - Prezentační a informační centrum MO.

Vlček, J. (2016). *Ekonomie a ekonomika*. Wolters Kluwer.

Vráblík, J., & Kocevová, M. (1992). *Konverze zbrojní výroby*.

Židek, L. (2006). *Transformace české ekonomiky: 1989-2004*. Praha: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie.

Elektronické zdroje

Aero Vodochody (2016). *Výroční zpráva 2016*. In: *aero.cz* [online] [cit. 19.4.2019].

Dostupné z: <http://www.aero.cz/cz/o-nas/finance/vyrocni-zpravy/>.

Aero Vodochody (2019). *O nás. Společnost*. In: *aero.cz* [online] [cit.10.5.2019].

Dostupné z: <http://www.aero.cz/cz/o-nas/spolecnost/historie/>.

Amnesty International (2019). *Zbraně*. In: *amnesty.cz* [online] [cit. 19.7.2019].

Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/zbrane/>.

AOBP (2011). *Strategie na období 2012-2020*. In: *aobp.cz* [online] [cit. 13.5.2019].

Dostupné z: http://www.aobp.cz/_new/wp-content/uploads/2015/03/strategie_aobp_2012_2020_pdf_15313.pdf

- Asociace obraného a bezpečnostního průmyslu ČR (2019). *Kdo jsme*. In: *aobp.cz* [online] [cit. 5.5.2019]. Dostupné z: <https://www.aobp.cz/o-aobp/kdo-jsme/>.
- Avia (2019). *Současnost*. In: *avia.cz* [online] [cit. 8.5.2019]. Dostupné z: <https://avia.cz/soucasnost>.
- Bohemia Interactive (2019). *Company. About*. In: *bohemia.net* [online] [cit. 14.6.2019]. Dostupné z: <https://www.bohemia.net/company/about>.
- Bureš, M. (2018). *Která země je největším vývozcem zbraní?* In: *finance.cz* [online] [cit. 27.5.2019]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/508621-vyvoz-zbrani/>.
- CIA World Factbook (2019). *Czech Republic*. In: *cia.gov* [online] [cit. 18.07.2019]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ez.html>.
- Czechoslovak Group (2016). *Tisková zpráva 2016*. [online] [cit. 3.6.2019]. Dostupné z: <http://static.pppartners.s8.upgates.com/v/v5770fe669bcd6-tz-podniky-czechoslovak-group-prinesly-do-ceske-ekonomiky-14-miliard-kc.pdf>.
- Czechoslovak Group (2019). *Průmyslový holding, tradice je budoucnost*. In: *czechoslovakgroup.cz* [online] [cit. 20.3.2019]. Dostupné z: https://czechoslovakgroup.cz/media/cache/file/32/CSG_CZ_2019_1.pdf.
- Česká Zbrojovka (2016). *Výroční zpráva Česká zbrojovka a.s. Uherský Brod 2016*. In: *patria.cz* [online] [cit. 14.06.2019]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/3577233/ceska-zbrojovka-zverejnuje-vyrocnizpravu-ceske-zbrojovky-as-za-rok-2016.html>.
- Česká zbrojovka Uherský Brod (2019). *O nás*. In: *czub.cz* [online] 2019 [cit. 9.5.2019]. Dostupné z: <https://www.czub.cz/cz/o-nas/>.
- Čtk (2017) *Česko zbrojí svět. Export zbraní a vojenského materiálu z ČR byl loni rekordní*. In: *ekonomika.idnes.cz* [online] [cit. 5.2.2019]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/export-zbrani-a-vojenskeho-materialu-z-cr-byl-loni-rekordni-pq1-/ekonomika.aspx?c=A170130_145622_ekonomika_rts.

- Čtk (2018). *Export zbraní a vojenského materiálu z ČR loni klesl na 15 miliard*. In: *ceskenoviny.cz* [online] [cit. 29.06.2019]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/export-zbrani-a-vojenskeho-materialu-z-cr-loni-klesl-na-15-miliard/1641076>).
- Doležal, ČTK. *AOBP požaduje zjednodušení obchodu s vojenským materiálem*. In: *ceskenoviny.cz* [online] [cit. 15.04.2019] Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/aobp-pozaduje-zjednoduseni-obchodu-s-vojenskym-materialem-video/1626266>.
- Eldis (2019). *O společnosti*. In: *eldis.cz* [online] [cit. 8.5.2019]. Dostupné z: <http://www.eldis.cz/o-spolecnosti>.
- ERA (2018). *O nás*. In: *era.aero.cz* [online] [cit. 27.5.2019]. Dostupné z: <https://www.era.aero/cs/o-nas>.
- Excalibur Army (2019). *Společnost. Poslání*. In: *excaliburarmy.cz* [online] [cit. 4.07.2019]. Dostupné z: <http://www.excaliburarmy.cz/cs/spolecnost/poslani>.
- Explosia (2019). *O nás*. In: *explosia.cz* [online] [cit. 15.03.2019]. Dostupné z: <https://explosia.cz/o-nas/>.
- Fakta a čísla o Evropské unii (2019). *Obranný průmysl*. In: *europarl.europa.eu* [online] [cit. 28.04.2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/65/obranny-prumysl>.
- Gazdík, J. (2015). *Čeští zbrojaři zažívají zlom: Jsou zpět v éře "Made in ČSSR"* In: *zpravy.aktualne.cz* [online] [cit. 18.5.2019]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceska-ekonomika/idet-z-ceska-se-opet-stava-zbrojarska-mocnost/r~923d8bb6fe0e11e4a43f002590604f2e/>.
- Gumotex (2019). *O společnosti*. In: *gumotex.cz* [online] [cit. 26.06.2019]. Dostupné z: <http://www.gumotex.cz/o-spolecnosti>.
- HTP Ostrava CZ (2019). *Profil. Společnost*. In: *htpostrava.cz* [online] [cit. 25.05.2019]. Dostupné z: <http://www.htpostrava.cz/profil/spolecnost/>.

Hüner, T. (2017). *Ministr průmyslu a obchodu k výsledkům exportu za rok 2017 a k dalšímu směřování podpory exportu v ČR*. In: *businessinfo.cz* [online] [cit. 23.06.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ministr-prumyslu-a-obchodu-kvysledkum-exportu-za-rok-2017-a-k-dalsimu-smerovani-podpory-exportu--02586.html>).

Kahn, M., & Muller, R. (2017). *Airplane maker leads Czech arms industry revival*. In: *reuters.com* [online] [cit. 13.6.2019] Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-czech-arms-idUSKBN1AB0JU>.

Kain, P. (2018). *I Češi mají zbraně, kterým patří budoucnost*. In: *ceskapozice.lidovky.cz* [online] [cit. 27.5.2019]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/i-cesi-maji-zbrane-kterym-patri-budoucnost-fjs-/tema.aspx?c=A180112_104131_pozice-tema_houd.

LD Aviation Prague (2019). *O nás*. In: *lap.aero* [online] [cit. 11.5.2019]. Dostupné z: <https://www.ldap.aero/>.

LOM Praha (2019). *O nás*. In: *lompraha.cz* [online] [cit. 19.04.2019]. Dostupné z: <https://www.lompraha.cz/o-nas>.

LPP (2019). *Company*. In: *lp-praha.cz* [online] [cit. 11.5.2019]. Dostupné z: <http://www.lp-praha.cz/index.php?page=20000&lang=cz&om=20>.

Mašek, J. (2019). *Rakouská teorie hospodářských cyklů*. In: *mises.cz* [online] [cit. 17.05.2019]. Dostupné z: <https://www.mises.cz/literatura/rakouska-teorie-hospodarskych-cyklu-50.aspx>.

Meopta (2019). *O nás*. In: *meopta.cz* [online] [cit. 9.05.2019]. Dostupné z: <https://www.meopta.com/cz/o-nas/>.

Mesit. *O nás*. In: *mesit.cz* [online] 2019 [cit. 14.08.2019]. Dostupné z: <https://www.mesit.cz/o-nas>.

Ministerstvo Obrany (2010). *Offsety*. In: *army.cz* [online] [cit. 7.04.2019]. Dostupné z: <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=6516>.

Ministerstvo Obrany České republiky (2019). *Informační servis*. In: *mocr.army.cz* [online] [cit. 8.03.2019] Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni->

servis/zpravodajstvi/k-lepsi-obchodni-bilanci-ceskeho-zbrojniho-prumyslu-prispela-i-podpora-resortu-obrany-128612/.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2019). *Působnost ministerstva*. In: *mpo.cz* [online] [cit. 16.05.2019]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/o-ministerstvu/pusobnost-ministerstva/pusobnost-ministerstva--1926/>.

Ministr a ministerstvo (2019). In: *Mocr.army.cz* [online]. 2019 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/default.htm>.

MPI (2019). *O nás*. In: *mpi.cz* [online] [cit. 2.6.2019]. Dostupné z: <http://www.mpi.cz/o-nas>.

Multiplikační efekty vybraných podniků CZECHOSLOVAK GROUP pro českou ekonomiku (2019). In: *parlamentnilisty.cz* [online] [cit. 4.7.2019]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/tiskovezpravy/Multiplikacni-efekty-vybranych-podniku-CZECHOSLOVAK-GROUP-pro-ceskou-ekonomiku-458763>.

Obranný průmysl potřebuje státní podporu (2019). In: *euro.cz* [online] [cit. 19.01.2019]. Dostupné z: https://www.euro.cz/archiv/obranny-prumysl-potrebuje-statni-podporu-1338640#utm_medium=selfpromo&utm_source=euro&utm_campaign=copylink.

Omnipol (2019). *O firmě*. In: *omnipol.cz* [online] [cit. 14.03.2019]. Dostupné z: <http://omnipol.com/cz/o-firme/>.

Oritest (2019). *O společnosti*. In: *oritest.cz* [online] 2019 [cit. 29.05.2019]. Dostupné z: <https://www.oritest.cz/o-spolecnosti/>.

Otto, P. (2016). *Příběh firmy Česká zbrojovka: kde se rodí pistole*. In: *e15.cz* [online] [cit. 28.04.2019]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/pribeh-firmy-ceska-zbrojovka-kde-se-rodí-pistole-1311359>.

Samuelson, Anthony, P., & Nordhaus, W. D. (2007). *Ekonomie*: 18. vydání. Přeložil Martin Gregor. Praha: NS Svoboda.

Sellier & Bellot (2019). *O společnosti*. In: *sellier-bellot.cz* [online] [cit. 26.6.2019]. Dostupné z <https://www.sellier-bellot.cz/spolecnost/>.

Stropnický, M. (2015). *Armáda a druhý dech českého zbrojního průmyslu*. [online] 2015 [cit. 19.02.2019]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/blogy/22326/armada-a-druhy-dech-ceskeho-zbrojniho-prumyslu>.

STV Group (2019). *O nás*. In: stvgroup.cz [online] [cit. 26.6.2019]. Dostupné z: <https://www.stvgroup.cz/o-nas1>.

Světnička, L. (2017). *Pět firem ministerstva obrany prosperuje*, In: ceskapozice.lidovky.cz [online] [cit. 7.5.2019]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/tema/pet-firem-ministerstva-obrany-prosperuje.A171121_152358_pozice-tema_lube.

SVOS (2019). *Společnost*. In: armsvos.cz [online] [cit. 29.05.2019]. Dostupné z: <http://www.armsvos.cz/spolecnost.html>.

Tatra (2019). *O společnosti*. In: tatra.cz [online] [cit. 5.5.2019]. Dostupné z: <https://www.tatra.cz/o-spolecnosti/tatra-trucks-dnes/profil-spolecnosti/>.

T-CZ (2019). *O společnosti*. In: tcz.cz [online] [cit. 8.5.2019]. Dostupné z: <http://www.tcz.cz/o-spolecnosti/>.

Tisková zpráva MO (2019). *Ministerstvo obrany podepsalo s VOP CZ memorandum o spolupráci v projektu největší armádní zakázky v novodobé historii*. In: armadninoviny.cz [online] [cit. 31.01.2019]. Dostupné z: <https://www.armadninoviny.cz/ministerstvo-obrany-podepsalo-s-vop-cz-memorandum-o-spolupraci-v-projektu-nejvetsi-armadni-zakazky-v-novodobe-historii.html>.

Tománek, T. (2017). *Zhoršující se bezpečnost ve světě českým zbrojovkám pomáhá*. In: ceskapozice.lidovky.cz [online] [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/zhorsujici-se-bezpecnost-ve-svete-ceskym-zbrojovkam-pomaha-plc-/tema.aspx?c=A171009_152211_pozice-tema_lube.

Visingr., L. (2017). *Renesance evropského zbrojního průmyslu?*, In: echo24.cz [online] [cit. 2.03.2019]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/i2wWT/renesance-evropskeho-zbrojniho-prumyslu>.

Vítejte na zemi (2019). *Průmysl*. In: *vitejtenazemi.cz* [online] [cit. 13. 5.2019].
Dostupné z: <http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=prumysl&site=spotreba>.

Vojenský technický ústav (2018). *Historie*. In: *vtusp.cz* [online] [cit. 21.12.2018].
Dostupné z: <http://www.vtusp.cz/historie>.

Vojenský výzkumný ústav Brno (2019). *Současnost*. In: *vvubrno.cz* [online] [cit. 15.03.2018]. Dostupné z <https://www.vvubrno.cz/soucasnost/>.

VOP CZ (2018). *Profil podniku*. In: *vop.cz* [online] [cit. 16.11.2018]. Dostupné z: <http://www.vop.cz/cz/kategorie/profil-podniku.aspx>.

Výroční zpráva o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v české republice za rok (2015). In: *mpo.cz* [online] [cit. 14.05.2019]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/2018/7/Vyrocnizprava-za-rok-2017_1.pdf.

Zetor engineering (2019). *O společnosti*. In: *zetorengineering.cz* [online] [cit. 26.06.2019]. Dostupné z <https://www.zetorengineering.cz/o-spolecnosti>.

Abstrakt

SMIČEK, R., *Role zbrojního průmyslu v České republice a multiplikovaný efekt na ekonomiku*. Plzeň, 2019. 73 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Tato bakalářská práce se věnuje problematice zbrojního průmyslu v České republice a o jeho multiplikovaném efektu na ekonomiku státu. V úvodu této práce jsou zpracovány teoretické informace o průmyslu obecně stejně tak jako o multiplikovaném efektu. Druhá část práce se soustředí přímo na zbrojní průmysl. Je zde popsána historie tohoto průmyslu i jeho současná situace. Popsány jsou i tuzemské podniky, které se zabývají zbrojní výrobou, a to jak soukromé tak státem vlastněné. Na konkrétním příkladu je zde vysvětlen vliv multiplikačního efektu. Na konci této práce autor poskytuje své hodnocení zbrojního průmyslu na základě získaných poznatků a SWOT analýzu odvětví.

Klíčová slova: průmysl, zbrojní průmysl, multiplikovaný efekt, podnik, export

Abstract

SMIČEK, R., *The role of the Arms Industry and multiplying effect on the economy*. Plzeň, 2019. 73 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

This bachelor thesis is about arms industry in Czech Republic and its multiplying effect on the economy of the state. In the introduction of the thesis there is theoretical information about industry in general as well as information about the multiplying effect in general. The second part of this thesis is focusing directly on arms industry. The history of this field is described here with also current status. There are also details about several Czech businesses that deal in the arms market. Both state-owned and private are included. There is a concrete example of multiplying effect working in practice. The thesis ends with author's evaluation of the arms industry based on gained knowledge and SWOT analysis.

Key words: industry, arms industry, multiplying effect, producer, export